

Lesník

ČASOPIS ZAMESTNANCOV • LESY Slovenskej republiky, štátny podnik

2016

I.

II.

III.

IV.

V.

VI.

VII.

VIII.

IX.

X.

XI.

XII.

10

14

16

Ľudia pre lesy, lesy pre ľudí

Obsah

3 Editorial	14 Polená pod nohy lesníkov
~ Anketa	16 Treba si vážiť to, čo máme
4 Príhovor generálneho riaditeľa	18 Nezvyčajný príbeh starých hubárov
5 Personálne zmeny	19 S múzeom, tentokrát aj s medveďom do lesa
~ Organizačná štruktúra generálneho riaditeľstva	20 Vývoj lesného hospodárstva v Rakúsko-Uhorsku
6 LESY Slovenskej republiky, štátny podnik kráčajú v ústrety Programu rozvoja vidieka (PRV) SR 2014-2020	22 Lovecký nôž
7 Silva Regina v Brne v tomto roku aj s účasťou podniku LESY SR	23 Vezmime si hoblík, píľku
8 Čo priniesol rok 2015 v revíroch š. p. LESY SR	24 Jazvec Mišo
9 Levické poľovnícke dni	~ Zasmejte sa, sudoku
~ Deň s LESMI SR	~ Uveríte?
~ Zasadil som strom	25 Účelové zariadenie lesnej pedagogiky a rekreácie Antonstál
10 Les optikou fotoaparátu	~ Jemná polievka z medvedieho cesnaku
11 Pamätné stromy profesora Wilckensa	26 Keď stromy liečia (1/3)
~ Partizánska základňa Maťušová	27 Kalendár
13 220. výročie narodenia Ľudovíta Greinera	~ Erby s nádychom lesa
~ Krok za krokom po Lesníckom skanzene	~ Jubileá
	28 Najexotickejšie ovocie sveta (3/3)

7

10

14

16

Lesník

časopis zamestnancov
LESY Slovenskej
republiky, štátny podnik
apríl 2016

Šéfredaktor:
Ing. Vlastimil Rezek (vr)

Redaktorka:
Mgr. Anna Sliacka (as)

Stáli prispievatelia:
Ing. Milan Longauer
Ing. Viliam Stockmann
Ing. Martina Velká

Grafická úprava:
Xepap, spol. s r. o.
www.xepap.sk

Foto na obálke:
Anna Sliacka

Adresa redakcie:
LESY SR, š. p.
Námestie SNP č. 8
975 66 Banská Bystrica
telefón: 048/43 44 278
fax: 048/43 44 191
e-mail: vlastimil.rezek@lesy.sk

Šiesty stupeň ochrany

Upozorňujem, že sa nám po lesoch túlal cykloturista s nevyhnutnou výbavou – fotoaparát, GPS a zákon 543! Asi takto znelo prednedávnom upozornenie jedného z našich kolegov lesníkom a správcom Bratislavského kraja. A samozrejme, našiel, čo hľadal. Výsledkom bola sťažnosť na zničené cesty, ťažbou dreva neošetrené poškodenia ponechaných stromov a údajné neochované výrezy. Ďalší cykloturista sa sťažuje na neupravené cesty v miestach, kde cyklotrasy nevedú a masívna mediálna kampaň sa rozbehla proti obnovnej ťažbe na bratislavskom ostrove Sihof. Pokračovať by sa takto dalo ešte veľmi dlho.

Áno, všetko sú to bratislavské lokality. Sťažností, petícií a kriku v tomto regióne neustále pribúda, ako keby už ani iné lokality na Slovensku neexistovali. Fotografie, ktorými sťažovatelia podporujú svoje vášnivo rozhorčené emaily pritom ukazujú stav bežný pri obhospodarovaní lesa a pri ťažbe kdekoľvek na Slovensku. Chýba bratislavským aktivistom zmysel pre realitu, alebo ide o účelové kampane s vopred stanoveným cieľom?

Zákon 543/2002 o ochrane prírody a krajiny stanovuje 5. stupňov ochrany. Ukazuje sa, že v Bratislave toto zatriedenie v poslednom čase neplatí a všetky územia v správe štátnych lesov si tamojší aktivisti začlenili do šiesteho stupňa – bratislavského.

Prijemné čítanie

Anketa

Tento mesiac sa zameriame hlavne na fakt, že apríl je mesiac lesov, a tiež je to obdobie aktivít lesnej pedagogiky. Čo podľa vás chýba podniku LESY SR na zlepšenie práce s deťmi a verejnosťou?

Kovalčíková Martina

OZ Trenčín, koordinátor aktivít lesnej pedagogiky

Posúvať sa dopredu a vylepšovať je stále čo, aj keď v prípade našej firmy je práca s deťmi a verejnosťou už na vysokej úrovni. Svedčí o tom aj posledný medzinárodný kongres LP, konaný vlni v septembri u nás, kde aj zamestnanci našej firmy prispeli svojimi aktivitami k rozšíreniu obzoru práce s deťmi a verejnosťou pre zahraničných kolegov.

Máme kvalifikovaných lesných pedagógov, ktorých táto práca baví, napĺňa a šíria dobré meno našej firmy. Jediný väčší problém, s ktorým sa všetci boríme, čo mi kolegovia určite potvrdia, je doprava detí do lesa, spôsob a jej financovanie, keďže pridelené kvartálne prostriedky sú nám na to nepostačujúce.

Ján Václavík

koordinátor aktivít lesnej pedagogiky OZ Čierny Balog

Lesná pedagogika sa aktivitami našich pedagógov dostala do povedomia mnohých škôl, ktoré prejavujú čoraz väčší záujem o prezentovanie lesníctva mladšej generácii počas celého roka, no hlavne s príchodom jari a pekného teplého počasia. Nečudo, veď naše „učebne“ v prírode poskytujú mnoho príležitostí pre objavovanie a spoznávanie zázrakov prírody. Musím však konštatovať, že sklbiť každodenné pracovné povinnosti s plánovaním, prípravou a realizáciou akcií pre školy a ostatnú verejnosť a skoordinať viacerých pedagógov pri väčších skupinách je veľmi časovo náročné. No aj napriek tejto

časovej tiesni oceňujem ochotu kolegov venovať sa záujemcom o aktivity lesnej pedagogiky a pomôcť tak zaradiť les do ich hodnotového rebríčka.

Ladislav Bihári

koordinátor aktivít lesnej pedagogiky OZ Žilina

Myslím si, že lesná pedagogika a práca s verejnosťou je v našom podniku na celkom dobrej úrovni. Svedčí o tom či už bohatá účasť verejnosti na veľkých akciách organizovaných jednotlivými závodmi, ale aj pomerne veľký záujem škôl o lesné vychádzky, či prednášky. Rezervy vidím skôr v počte vyškolených lesných pedagógov v rámci podniku, aby bol záujem škôl naplno pokrytý. Chýbalo nám zariadenie typu „Lesná škola“, túto medzeru ale snáď vyplní Anstonstál.

Beáta Palajová

koordinátor aktivít lesnej pedagogiky OZ Kriváň

Učiteľia aj deti sú nadšené, keď ich my lesníci sprevádzame do tajov prírody a storakých funkcií lesa.

Obdivujú množstvo didaktických pomôcok, ktoré sú pre nich nie veľmi prístupné a pýtajú sa, či si aj oni môžu niečo z toho zohnať: Triopexeso, lesný povrázok, krabica plná dreva, semienka lesných drevín, drevené pexeso lesných zvierat a veľa, veľa ďalších. Uvítali by, keby sme sa im vedeli venovať aj častejšie, poskytnúť im plagáty, prírodovedné filmy... Projekt Zasadil som strom sa im veľmi páči, (na OZ Kriváň to bol už 3. ročník) lebo žiaci aj učiteľky zo ZŠ Korytárky 13. 4. 2016 videli na

vlastné oči kôrovcové drevo aj požerok, neskôr na holine pod smrekovým porastom feromónový lapač, salamandru škvritú, veternicu hájnu, kysličku, myšiaka, plochu po vetrovej kalamite s vývratmi, sadeničky jedle, smreka, a buka. Nebola otázka, na ktorú by od nás lesníkov, nedostali správnu odpoveď.

Katarína Chválová

koordinátor aktivít lesnej pedagogiky OZ Semenoles

Každý, kto robí lesnú pedagogiku, musí mať vnútorné presvedčenie, že táto práca má zmysel a musí ho to baviť. Mne osobne chýba, že lesná pedagogika stále nie je nejakým spôsobom zafinancovaná v pracovných náplniach.

Ešte stále sa často stáva, že nie vždy nachádza práca lesných pedagógov pochopenie u niektorých nadriadených a považujú ju za „také hranie sa s detičkami“.

Peter Gróf

koordinátor aktivít lesnej pedagogiky OZ Levice

Lesná pedagogika v dnešnej dobe predstavuje modernú formu komunikácie s verejnosťou a najprístupnejšiu cestu lesníkov ako priblížiť širokej verejnosti dôležitosť a významnosť lesníctva. Lesní pedagógovia a lesníci urobili a robia kus práce a myslím si, že pomaly sa dostávame do povedomia verejnosti v pozitívnom svetle. Stále ale vnímam u viacerých kolegov nepochopenie tejto aktivity ako potrebu pre firmu. Chýba mi viac ochoty, nadšenia pre dobrú vec, spoluprácu a dobré nápady. ■

Príhovor generálneho riaditeľa

Vážené kolegyně, kolegovia,

s pocitom veľkej zodpovednosti som prevzal poverenie na vykonávanie funkcie generálneho riaditeľa štátneho podniku LESY Slovenskej republiky. Chcel by som čas môjho poverenia využiť na realizáciu aspoň niektorých predstáv, ktoré by mohli viesť k zlepšeniu fungovania nášho podniku. Budeme prehodnocovať plánovanie investícií, obchod s drevom, controlling.

V priebehu roka sa budeme musieť vysporiadať s niekoľkými vážnymi problémami. Myslím, že všetci máme obavy z vývoja kalamity v našich ihličnatých porastoch. Budeme musieť urobiť všetko preto, aby sme čo najviac eliminovali škody. Dôsledne sa musíme pridržiavať našej stratégie ochrany lesa, robiť všetky opatrenia včas a sústavne.

Ku koncu roka nám končia rámcové dohody na ťažbovú činnosť. Už teraz

pristúpime k príprave verejného obstarávania. Je to najvýznamnejšia súťaž, ktorá nás v tomto roku čaká. Preto k nej pristupujeme s veľkou zodpovednosťou. Sme si vedomí, že budeme pod drobnohľadom, a že očakávania sú veľké. Od výsledkov tejto súťaže budú významne závisieť výsledky štátneho podniku v najbližších rokoch.

Toto sú najväčšie výzvy, ktoré nás v tomto roku čakajú. Ja verím, že ich spoločne zvládneme. Náš podnik je založený na dvoch silných pilieroch. Sú nimi les a ľudia. Ja svojim kolegom dôverujem, viem, že sa na Vás môžem spoľahnúť. Dúfam, že aj ja si získam Vašu dôveru a spoločne budeme budovať stabilný a silný štátny podnik LESY Slovenskej republiky.

Lesu zdar

Personálne zmeny

Podnik LESY Slovenskej republiky má nového generálneho riaditeľa

Ministerka pôdohospodárstva Gabriela Matečná odvolala 4. apríla z funkcie generálneho riaditeľa RNDr. Petra Moronga a poverila vedením podniku LESY Slovenskej republiky výrobného riaditeľa **Ing. Jozefa Bystrianskeho**. Peter Morong bol poverený vedením výrobo-technického úseku.

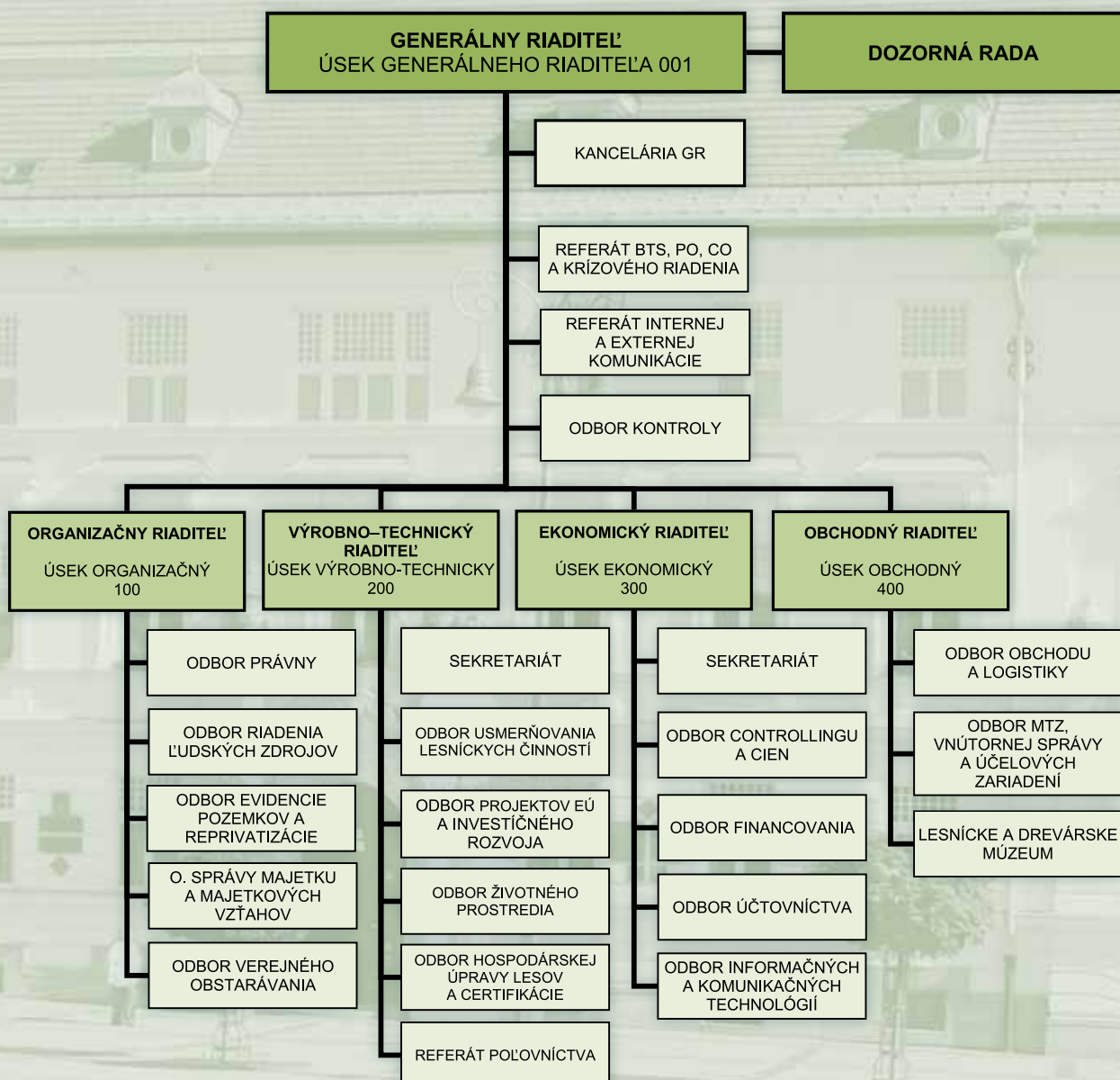
Jozef Bystriansky vyštudoval na Lesníckej fakulte Technickej univerzity vo

Zvolene, ktorú ukončil v roku 1992. Profesionálnu kariéru začal v neštátnom sektore. Postupne prešiel viacerými funkciami v Lesoch mesta Brezna, Mestských lesoch Banská Bystrica, Združení obecných lesov a vo firme Zolka, a. s. K štátnym lesom nastúpil v roku 2005 a pracoval ako riaditeľ OZ Kriváň a v roku 2007 sa stal riaditeľom OZ Revúca. Od apríla 2015 bol menovaný výrobo-technickým riaditeľom podniku.

Jedným z prvých krokov nového generálneho riaditeľa bolo opätovné vytvorenie úseku organizačného riaditeľa, ktorého vedením bol poverený Mgr. Ján Kostrian. Toho na poste vedúceho právneho odboru nahradil JUDr. Ján Golian. Vedúcou opätovne vytvoreného Odboru verejného obstarávania sa stala Ing. Jana Vajová.

-vr-

Organizačná štruktúra generálneho riaditeľstva štátneho podniku LESY SR

LESY Slovenskej republiky, štátny podnik kráčajú v ústrety Programu rozvoja vidieka (PRV) SR 2014-2020

Počas porady koordinátorov eurofondov 18. mája 2015 v Turčianskych Tepliaciach bola Pôdohospodárskou platobnou agentúrou (PPA) vyhlásená dlho očakávaná výzva č. 1/PRV/2015 pre opatrenie: 4 – Investície do hmotného majetku a presnejšie pre podopatrenie: 4.3 – Podpora na investície do infraštruktúry súvisiacej s vývojom, modernizáciou alebo a prispôbením poľnohospodárstva a lesného hospodárstva - Investície týkajúce sa infraštruktúry a prístupu k lesnej pôde.

LESY Slovenskej republiky, štátny podnik sa rozhodli pre uvedené opatrenie s 20 % vlastným spolufinancovaním, pretože uvedené opatrenie obsahovalo rekonštrukciu lesných ciest, a nebolo potrebné špecifikovať projektovú dokumentáciu na protipožiarne lesné cesty. Aj napriek jasným pokynom zo strany odboru projektov EÚ týkajúcich sa vlastníctva niektoré závody si samé spôsobili problémy s nevysporiadaným vlastníctvom pozemkov pod cestami, a ich práca v pomernom rozsahu vyšla nazmar. Problémy nastali aj s vysúťaženým externým verejným obstarávateľom, pre cesty zoskupené pod názvom „Stred a východ“, ktorý nám pri podpise zmluvy odmietol realizáciu a museli sme siahnuť po druhom v poradí z uskutočnenej súťaže, čím sa nám predĺžil celý proces verejného obstarávania (VO). Na kontrolu VO bolo potrebné dodať 65 povinných príloh aj so zmluvou

odávateľa. Vedeniu podniku sa na podklade našej žiadosti podarilo presvedčiť Pôdohospodársku platobnú agentúru, že verejné obstarávanie dodáme len po prílohu č. 28 a ostatné povinné prílohy s ukončením VO dodáme najneskôr pred podpisom zmluvy. Odbor projektov EÚ spolu s koordinátormi eurofondov všetkých OZ a pracovníkmi NLC pripravil, skompletizoval a odovzdal v opatrení 4 celkom 26 Žiadostí o nenávratný finančný príspevok (ŽoNFP), v nich zahrnutých 44 lesných ciest v celkovej hodnote 20,939.912,40 eur. Proces vyhodnocovania prebiehal na Regionálnom pracovisku PPA v Trenčíne od presunu ŽoNFP z Bratislavy v októbri, až do uzatvorenia zmlúv do 11. 3. 2016. Po vyhodnotení žiadostí Pôdohospodárskou platobnou agentúrou môžeme konštatovať, že na základe podpísaných zmlúv sme boli úspešní v 16 Žiadostiach o nenávratný finančný príspevok ciest „Stred a východ“ a v nich 32 lesných ciest v celkovej zmluvnej sume s PPA vo výške 12,973.329,39 eur. Ich realizáciu sa zlepšia jazdné vlastnosti v celkovej dĺžke 149,88 km lesnej cestnej siete.

Odštepne závody Košice, Revúca a Rožňava sa uchádzali aj o Projekty obnovy a výchovy lesa vo výzve č. 3/PRV/2015 pre opatrenie: 8 – Investície do rozvoja lesných oblastí a zlepšenia životaschopnosti lesov, podopatrenie: 8.4 – Podpora na obnovu lesov poškodených lesnými

požiarmi a prírodnými katastrofami a katastrofickými udalosťami v štyroch žiadostiach vo výške 3,091.233,46 eur. Zatiaľ sme mali podpísanú zmluvu s PPA len na OZ Revúca, ale jediný výherca po vrátení zábezpeky odstúpil od zmluvy s OZ. Zatiaľ nepodpísané zmluvy s PPA na OZ Rožňava vo výške 1,530.918,41 eur nám dávajú nádej, že sa predsa len projekty podarí realizovať na závode, ktorý bol jedným z najviac postihnutých vetrovou kalamitou a bez podpory eurofondov na pestovnú činnosť nebude schopný dosiahnuť plánovaný hospodársky výsledok.

Záverom by som chcel poďakovať za odvedenú prácu a nesmierne úsilie vynaložené pri vybavovaní povinných príloh a za kompletizáciu žiadostí všetkým koordinátorom eurofondov na OZ a taktiež zapožičaným pracovníkom NLC najmä Lucii Vencúrikovej, Pavlovi Harvilčákovi pod vedením Petra Hrbáľa za nezištnú pomoc pri písaní Žiadostí o nenávratný finančný príspevok v podopatrení 4.3. Ostáva len dúfať, že v rámci PRV SR 2014-2020 sa v blízkej dobe objavia ďalšie výzvy, v ktorých sa LESY SR, štátny podnik bude môcť uchádzať o ďalšie finančné prostriedky za účelom zveľadenia spravovaného majetku.

*Jozef Zatlukal
vedúci odboru projektov EÚ
a investičného rozvoja*

Silva Regina v Brne v tomto roku aj s účasťou podniku LESY SR

Silva Regina je najväčší poľovnícky a lesnícky veľtrh v strednej Európe s dvojiročnou periodicitou

Tak propagujú naši západní susedia výstavu strojov, zariadení, poľných zbraní, pracovných pomôcok, no aj a moderných technológií pre lesníkov a poľovníkov. A zrejme majú pravdu. V jednej hale BVV a jej okolí bolo v tomto roku viac exponátov, zástupcov firiem a predajcov, ako na celom Agrokomplexe počas jesennej výstavy Lignumexpo. Aj v Česku sa však potvrdilo, že lesníctvo je oproti poľnohospodárstvu na vedľajšej koľaji. Zo štyroch veľtrhov, ktoré v Brne od 3. do 7. apríla súbežne prebiehali, bola Silva Regina najmenej spomínaná a aj najlepší ocenený exponát – vreckový nožík, tiež o čomsi svedčí. (Autor tohto článku nemá nič proti vreckovému nožíkovi, ani proti firme, ktorá ocenenie dostala, no po ruke boli aj technologicky vyspelejšie a nápaditejšie exponáty).

Napriek tomu je Silva Regina dobrou príležitosťou na propagáciu firmy. Po štyroch rokoch sa veľtrhu zúčastnil aj štátny podnik LESY Slovenskej republiky. Pre poriadok treba uviesť, že na poslednom veľtrhu pred dvomi rokmi vystavoval OZLT Banská Bystrica napríklad nadstavbu na vozidla Tatra.

Čo môže ponúknuť podnik LESY Slovenskej republiky na medzinárodnej výstave? Najmä doplnkové služby a výrobky. Hrať sa na medzinárodneho predajcu dreva v čase, keď sa drevo predáva prostredníctvom dlhodobých a ročných zmlúv, by bolo zbytočné. A tak podnik propagoval ubytovacie zariadenia, poľovníctvo, produkty Semenolesu, zverinu, lesnú pedagogiku, návštevy významných lesníckych miest, Lesníckych náučných chod-

níkov, Lesníckeho skanzenu, Lesníckeho a drevárskeho múzea a ako bonus aj ochutnávku vína z Topoľčianok. Úspešne. Okoloidúci návštevníci veľtrhu sa zastavovali pri stánku podniku nielen kvôli ochutnávke vína. Pozrieť si ponuku podniku mali možnosť tiež rodičia takmer 400 detí, ktorých počas trvania výstavy zaujali hry lesnej pedagogiky vrátane určovania semien lesných drevín. Stánok podniku LESY SR neobišli ani významní hostia, medzi inými aj kompletne vedenie podniku LESY ČR a delegácia ministerstva pôdohospodárstva Maďarska na čele so štátnou tajomníčkou Andreou Gulyás.

Účasť podniku na podobných výstavách je súčasťou podnikovej kultúry a prezentáciou aktivít LESY SR pre verejnosť, ktorá pomáha zlepšovaniu pohľadu verejnosti na firmu. Predaj dreva zaujíma úzky okruh spracovateľov, ťažba zasa najmä ekologických extrémistov a ziskovosť podniku je dôležitá pre štátny rozpočet. Pre bežnú verejnosť sú zaujímavé chaty, zverina, turistické chodníky, lavičky studničky či prístrešky.

SILVA REGINA sa už tradične konala v pavilóne „Z“ brnenského výstavniska BVV na ploche takmer 14.000 m². Výstava prebiehala súbežne s poľnohospodárskym veľtrhom TECHAGRO, veterinárnym veľtrhom ANIMAL VETEX a veľtrhom obnoviteľných zdrojov energie v lesníctve a poľnohospodárstve BIOMASA. V roku 2014 výstavu navštívilo 119.000 ľudí, aktuálne štatistiky v čase uzávierky neboli zverejnené.

-vr-

Expozícia podniku LESY Slovenskej republiky, š.p.

Stánok podniku navštívil aj vydavateľ časopisov Lesnícká práca a Svět myslivosti Oto Lasák

Čo priniesol rok 2015 v revíroch š. p. LESY SR

Štátny podnik LESY Slovenskej republiky zaznamenal v roku 2015 najlepší hospodársky výsledok z poľovníctva od svojho založenia v roku 1999 vo výške 1,24 milióna eur pri výnosoch 3,27 milióna eur. Oproti roku 2014 ide o rast zisku vo výške 11,7 % a oproti roku 2013 dokonca o 55 %.

Nárast tržieb podniku je odrazom kvalitnej ponuky poľovačiek a veľkému podielu ulovenej trofejovej zveri v 76 režijných poľovných revíroch s celkovou výmerou 342 tis. ha, na ktorých štátny podnik LESY Slovenskej republiky vykonával v roku 2015 právo poľovníctva. Táto rozloha predstavuje 4,1 % z celkového počtu poľovných revírov Slovenska a rozlohou zaberá 7,1 % celkovej výmery poľovnej. Priemerná výmera poľovného revíru podniku je 4 148 ha, pričom dva revíry majú výmeru vyššiu ako 20 tis. ha. Treba podotknúť, že zo 76 spomínaných režijných revírov je 12 zvernic a sedem bažantníc.

V r. 2015 navštívilo poľovné revíry podniku viac ako 2 300 poľovných hostí a štátny podnik LESY Slovenskej republiky sa môže pyšiť prívlastkom najväčší predajca poľovačiek na Slovensku. Toto postavenie mu zabezpečuje bohatá ponuka poľovnej zveri jelenej, danielovej, muflonovej, srnčej, diviacej a bažantovej. V ponuke je tiež lov medveďa, vlka, kamzíka, jariabka, morky, sluky, atď. Komplexné služby sú zabezpečované vo vlastných zariadeniach od luxusných poľovníckych zámkov a kaštieľov, cez horské hotely až po poľovnícke chaty hlboko v horách.

Najvýznamnejšia trofej za rok 2015 patrí zahraničnému poľovníkovi, ktorému sa podarilo na Poľane uloviť jeleňa s hodnotou trofeje predbežne 252 bodov CIC (Conseil International de la Chasse – Medzinárodná rada pre poľovníctvo a ochranu zveri), čo bude po oficiálnom ohodnotení najsilnejší jeleň odlovený v slovenských zverniciach. Z ďalších najkvalitnejších trofejných úlovkov sú to napríklad daniel 192 b. CIC, muflón 221 b. CIC a diviak 125 b. CIC.

V r. 2015 bolo vykonaných 12 obchodných verejných súťaží na výber užívateľa poľovného revíru. Vysúťažená výška náhrady za užívanie poľovného revíru na 1 ha/rok sa pohybovala v závislosti od polohy poľovného revíru, pestrosti a početnosti jednotlivých druhov zveri, ktoré bude možné loviť, a tiež podľa infraštruktúry poľov-

Základné ekonomické ukazovatele štátneho podniku, LESY Slovenskej republiky, na výkone poľovníctva v roku 2015

Výnosy spolu	3 237,17 tis. eur	(medziročný nárast +39,14 tis. eur)
Priame náklady	1 996,85 tis. eur	(medziročný pokles -89,84 tis. eur)
HV z priam. nákladov	1 240,32 tis. eur	(medziročný nárast +128,98 tis. eur)

Jeden z kráľov Poľany, OZ Kriváň

ného revíru. Takýmto spôsobom vygenerovaná výška náhrady za užívanie poľovného revíru sa pohybovala od 5 do 102,- eur na 1 ha poľovného pozemku za jeden rok užívania poľovného revíru.

Na celkových tržbách za poplatkový lov raticovej zveri sa najväčšou mierou, až 73 % podieľa odstrel dospelých trofejových zveri vo vyšších vekových triedach.

V poľovných revíroch štátneho podniku, LESY Slovenskej republiky sú zahrnuté biotopy viacerých vzácnych a ohrozených druhov zveri, ako napr. tetov hlucháň, tetov hoľniak, kamzík, svišť, medveď, vlk, rys a divá mačka. Cieľom výkonu poľovní-

tva je aj aktívna spolupráca s organizáciami ochrany prírody pri ochrane, zachovaní a trvalo udržateľnom obhospodarovaní spomenutých vzácnych a ohrozených druhov zveri.

LESY Slovenskej republiky, štátny podnik sú na Slovensku garantom kvalitného a profesionálneho poľovníctva pri maximálnom úsilí o zveľadenie zvereného majetku a prírodného bohatstva štátu. Hodnota poľovných revírov závisí aj od pochopenia významu tohto prírodného bohatstva.

Peter Kuric

Foto: Patrik Michál

Po úspešnej poľovníckej akcii pri OZ Rimavská Sobota

Výnimočné úlovky zo zvernic OZ Topoľčianky

Levické poľovnícke dni

Sú dni, kedy sa dotknúť divokej slovenskej prírody môžete aj priamo v mestách. Ako to už býva tradíciou, každoročne, teda už 21-krát, sa priamo v meste Levice konali Levické poľovnícke dni. Aj tentokrát bol jeden deň z tohto podujatia venovaný deťom na akcii „lesníci a poľovníci deťom“.

Počasia nám prialo a tretí deň výstavy prišlo do Centra kultúry Junior v Leviciach cca 800 detí z jednotlivých škôl v okrese alebo v sprievode s rodičmi. Pre deti boli pripravené ukážky sokoliarstva, kynológie, vábenia zveri a samozrejme lesná pedagogika formou hier. Program pre deti pripravili zamestnanci OZ Levice, ZŠ a MŠ Maximiliána Hella Štiavnicke Bane a OkO SPZ.

Okrem prvého dňa, na programe ktorého bolo slávnostné otvorenie Levických poľovníckych dní, nasledujúce tri dni bola výstava prístupná verejnosti. Hovorí sa, že deviatka je číslom zlomu, a tak 9. apríla, posledný, štvrtý deň výstavy priniesol naozaj veľmi zaujímavý program. Po päťhodinovom seminári „Manažment populácií poľovných druhov zveri a škody zverou a na zverí“ - odborný seminár, nasledovalo slávnostné vyhodnotenie súťaže „Príroda očami detí“ a kultúrny program, ktorý po celý deň dopĺňali poľovnícke predajné trhy.

Peter Gróf, -as-

Deň s LESMI SR

Presne tento názov by mal zastrešovať všetky menšie akcie a aktivity lesnej pedagogiky, ktoré v rámci nášho podniku realizujeme... Samozrejme, že nebudeme premenúvať lesnícke či poľovnícke dni ani meniť názov projektu Zasadil som strom. Stačí,

ak sa tento názov objaví na materiáloch, ktoré pre deti tlačíme alebo odmenách, ktoré si od nás s veľkou radosťou zoberú.

Aby sa niektoré veci ujali, ich treba občas pripomenúť a zopakovať, tak ako sme si mi zopakovali so 106 deťmi z materskej škôlky v Banskej Bystrici práve počas Dňa s LESMI SR. Pospomínali sme nie len na to, aké rybky plávajú v rybníku, ktoré zvieratá môžu stretnúť v lese, ale zahráli sme sa dokonca na stopárov lesnej zveri pomocou dreveného pexesa, pričom sme si pomohli aj lesným povrázkom. Novinkou pre malých zvedavcov, z ktorých väčšina prvýkrát videla človeka v lesníckej uniforme, bolo maľovanie trávou a inými rastlinkami.

Na naše otázky mali veľmi zaujímavé odpovede... ak by ste chceli vedieť, kde lesníčky a lesníci trávia najviac času, tak to nebude les akoby povedali deti z menších obcí ale jednoznačne robota. A zvieratá, ktorého by sa najviac v lese báli tiež nie je medveď ale vlk a rys...

No najemočnejším zážitkom z celého dňa nebola úžasná práca s deťmi, ale prítomnosť okoloidúcej starej mamy s vnúchatkom, ktoré ešte musí trochu počkať aby ho vzali do škôlky. Tá si ako bežný obyvateľ sídliska prišla vyliat srdce s výčitkami smerujúcimi k ťažbe a výrubu stromov.

Niektorých ľudí už nezmeníme, ale môžeme ovplyvniť tých ostatných, ktorí majú svoj život ešte stále pred sebou, a to má zmysel.

-as-

Zasadil som strom

Po krátkej a teplej zime sa jar rozbehla neskutočne rýchlym tempom a OZ Semenoles už vyexpedoval väčšinu sadeníc, o ktoré si požiadali odštepné závody pre potreby zalesnenia počas jarnej výsadby. Práve časť z týchto sadeníc je použitá v projekte Zasadil som strom, ktorý sa z roka na rok teší väčšiemu záujmu. Možno tento rok bude vysadená aj jubilejná sadenica, ktorá by mala niesť poradové číslo 30 000. Ale to sa dozvieme už o pár týždňov.

Horalky, magnetky s kľúčenkami a certifikáty začiatkom apríla opustili priestory GR a smerovali k deťom, ktoré tento rok majú možnosť zapojiť sa do projektu. Dúfame, že pri každom pohľade na tieto drobnosti si spomenú, ako sadili stromy, aké je to namáhavé a aké je manažovanie lesov dôležité a iste aj na mnohé ďalšie zážitky a informácie, ktoré si z lesa odnesú.

Prvej správy o samotnej realizácii tohto projektu sme dočkali z OZ Kriváň. Aké sú prvé dojmy a ako to tam prebiehalo? „Dnes vysadili svoj strom na slnkom zaliatej lesnej strane žiaci ZŠ Korytárky v sprievode pani riaditeľky. Nechýbal vedúci LS Divín Boris Mihálik, technik pre pestovnú činnosť Ondrej Marko, vedúceho LO Roman Krnáč,“ hovorí lesná pedagogička Beata Palajová, ktorá bola tiež súčasťou tejto lesníckej skupinky. „Žiaci spoznali ces-

tu do lesného porastu veternicu hájnu, blyskáč jarný, kysličku, mliečnik, záružlie močiarné, semenáčky buka, javora, sadeničky smreka a jedle bielej. Naučili sa ako funguje feromónový lapač a videli na vlastné oči čo dokáže lykožrút smrekový a aj to, čo znamená vetrová kalamita.“

Takže výsadbe zdar!

-as-

Les optikou fotoaparátu

(15. ročník súťaže Zelený objektív)

Zelený objektív je súťaž mladých fotografov na tému „les“. Uzrela svetlo sveta v Lesníckom a drevárskom múzeu v roku 2001 a odvtedy sa aj za aktívnej účasti spoluorganizátorov zo Združenia lesníčiek a Združenia zamestnávateľov lesného hospodárstva na Slovensku úspešne rozvíja. Súťaží sa v dvoch kategóriách: „žiaci základných škôl“ a „študenti stredných škôl“ a prebieha každý rok od apríla – mesiaca lesov do novembra – mesiaca fotografie.

V minulom roku sa uskutočnil už 15. ročník súťaže. Zúčastnilo sa ho 446 súťažiacich z celého Slovenska, ktorí spolu zaslali 1285 fotografií. V prvej kategórii súťažilo 251 žiakov so 674 fotografiami. Medzi stredoškólakmi bola účasť skromnejšia, svoje práce poslalo 195 súťažiacich a bolo to 611 fotografií.

Porota pracujúca v zložení Jozef Fašanga, Vladimír Čaboun a Boris Pekarovič sa rozhodla oceniť deväť súťažiacich. V kategórii žiakov základných škôl si palmu víťazstva odniesol Mário Lupták z Bratislavy, druhé miesto obsadila Vanessa Hrabáriková z Križovian nad Dudváhom a tretie miesto získal Eduard Kráľovič zo Smoleníc. Uznanie v kategórii žiakov základných škôl sa ušlo Veronike Ovšonkovej z Martina.

Medzi stredoškólakmi sa najlepšie presadil Marián Valovič z Bratislavy, druhý skončil Lukáš Mandrák z Podlužian a o tretie miesto sa podelili Tomáš Bednárík zo Stropkova a Radimír Šiklienka z Topoľčianok. Uznanie medzi študentami stredných škôl získala Natália Uhrinová z Moravian nad Váhom.

V tomto roku po prvýkrát udelená aj Cena Združenia zamestnávateľov lesného hospodárstva na Slovensku. Cena bola udelená nezávisle na súťažnej kategórii a získal ju Dušan Polák z Bratislavy.

Tak ako každý rok, aj teraz na súťaž nadviazala výstava Zelený objektív 2015. Na vernisáži výstavy 7. apríla 2016 v priestoroch Lesníckeho a drevárskeho

múzea Zvolen boli zverejnené výsledky súťaže a víťazom odovzdané ceny. Súťažiacim sa za porotu prihovoril jej predseda Jozef Fašanga a za spoluorganizátorov Viera Petrášová zo Združenia Lesníčiek a Zdenko Kováč zo Združenia zamestnávateľov lesného hospodárstva na Slovensku. Úlohy hostiteľky za LESY Slovenskej republiky, štátny podnik sa pri tomto slávnostnom akte ujala vedúca Lesníckeho a drevárskeho múzea Ľubica Miľanová.

Na záver možno konštatovať, že ako súťaž, tak aj výstava majú pozitívne výsledky. Súťaž poskytuje podnety k rozvoju umeleckého nadania a estetického čítania súťažiacich, ponúka ich k častejším návštevám lesa a prírody, „núti“ ich zaujímať sa o veci okolo seba. Výstava dáva súťažiacim možnosť porovnať úroveň ich tvorby s rovesníkmi, organizátorom prináša radosť z krásnych fotografií a návštevníkom ponúka príjemný kultúrny zážitok.

Marek Vanga, LaDM Zvolen

Pamätné stromy profesora Wilckensa

24.

LESY Slovenskej republiky, štátny podnik

OZ Žarnovica
976 98 Repište (kataster obce)
okres Žiar nad Hronom
(N 48° 30' 44,676" E 18° 51' 44,028")

www.lesy.sk

Partizánska základňa Maťušová

14.

LESY Slovenskej republiky, štátny podnik

OZ Slovenská Ľupča
976 62 Pohronský Bukovec (kataster obce)
okres Banská Bystrica
(N 48° 51' 41,39" E 19° 23' 30,51")

www.lesy.sk

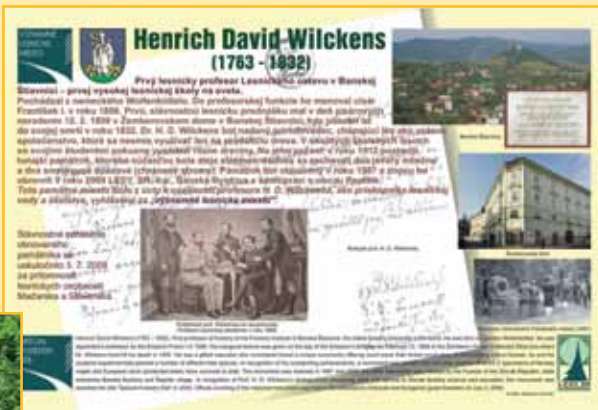
Pamätné stromy profesora Wilckensa

(1763-1832), ktorý bol prvým profesorom Lesníckeho ústavu pri Banskej štíavni

– prvej vysokej lesníckej školy na svete, kde súčasťou výučby boli v tom čase už aj teoretické aj praktické princípy ťažbových spôsobov, postupov a metód. Wilckens pochádzal z nemeckého Wolfenbüttelu. Do profesorskej funkcie ho menoval cisár František I. v roku 1808 a prvú slávnostnú lesnícku prednášku mal v deň cisárových narodenín 12. 2. 1809 v Žemberovskom dome v Banskej štíavni, kde pôsobil až do svojej smrti v roku 1832. Dr. H. D. Wilckens bol nadaný prírodovedec,

my). Pamätník bol obnovený v roku 1987 a opätovne ho obnovil štátny podnik LESY Slovenskej republiky v spolupráci s obcou Repište v roku 2009. Toto pamätné lesnícke miesto bolo z úcty k osobnosti profesora H. D. Wilckensa, ako priekopníka lesníckej vedy a školstva vyhlásené za významné lesnícke miesto 3. 7. 2009.

chápajúci les ako vzácne spoločenstvo, ktoré sa nesmie využívať len na produkciu dreva. Prispel k zakladaniu botanickej záhrady v Kysýchbli, ku zriadeniu zbierok knižnice a k vybudovaniu mlyna na mletie dubovej kôry (r. 1817). V okolitých školských lesoch so svojimi študentmi pokusne vysádzal rôzne dreviny. Na jeho počesť v roku 1912 postavili tunajší pamätník, ktorého súčasťou bola aleja stromov, dodnes sa zachovali dva javory mliečne a dva smrekovce opadavé (chránené stro-

Partizánska základňa Maťušová

pôvodne tvorená dvadsiatimi bunkrami v doline Maťušová v pohorí Pohronský Bukovec, ktoré postavili povstanci hľadajúci po

ústupe povstania úkryt v horách. Predchádzal tomu výsadok 22-člennej bojovej skupiny pod velením Alexeja Semjonoviča Jegorova v noci zo 7. na 8. augusta 1944 na Latiborskej holi. Brigáda tvorila základ formujúcej sa 1. československej partizánskej brigády a posilňovala bojovosť II., V. a VI. taktickej skupiny I. ČSA operujúcej v Nízkych Tatrách a Veľkej Fatre. Každý z bunkrov bol útočiskom pre päť až šesť povstalcov, ktorí

Pohronský Bukovec obnovili časť bunkrov v lokalite Maťušová. V pôvodnom rozsahu boli obnovené bunkre veliteľa A. S. Jegorova a náčelníka štábu A. P. Ržeckého. Za významné lesnícke miesto bola partizánska základňa vyhlásená 29. 8. 2008.

odtiaľ vyrážali do povstaleckých akcií. Obyvatelia blízkej obce Pohronský Bukovec partizánom počas SNP intenzívne pomáhali. Žiaľ dňa 3. novembra 1944 tu boli nemeckými fašistami zajatí povstaleckí veliteľia generáli Ján Golian a Rudolf Viest. 21. februára bola obec vypálená. Pôvodné bunkre sa nezachovali ale na pamiatku tragédie, ktorá sa tu odohrala v roku 2007 štátny podnik LESY Slovenskej republiky v spolupráci s obcou

220. výročie narodenia Ľudovíta Greinera

Napriek všeobecne známej biografii veľkej osobnosti slovenského lesníctva si z príležitosti 220. výročia jeho narodenia považujeme za potrebné mu vysloviť toto pozdravenie.

Ľudovít Greiner sa narodil 10. 5. 1796 v Lichtentanne pri Saalfelde v Nemecku, ako syn evanjelického farára. Navštevoval gymnázium v Saalfelde a vyššie Bechstienuovo lesnícke učilište v Dreissigacker (1814). Rok po absolvovaní tejto známej lesníckej inštitúcie sa podrobil pred generálnou lesníckou administráciou Coburga vyššej lesníckej skúške, aby dosiahol kvalifikáciu pre vyššiu lesnícku službu. Pokračoval na Lesníckom odbore v Mariabrunne (1819). Ďalšie rozširovanie všeobecných vedomostí realizoval v rokoch 1824-1826 štúdiom matematiky, fyziky a chémie na Polytechnike vo Viedni.

Od roku 1816-1819 slúži ako lesník na Coburgovskom panstve v Baumgartene, zložil ďalšiu skúšku v Marianbrunne, aby sa kvalifikoval na vyššiu lesnícku službu v Rakúsku. V období rokov 1819-1824 je lesným taxátorom u kniežaťa Lubomirského vo Volyni, Podolsku. V rokoch 1826-1828 je správcu lesov a splavovania dreva na majetkoch regenta Ernsta von Sachsen-Coburg-Gotha v Greinburgu. To bol odrazový mostík k postu riaditeľa panstiev Sachsen-Coburg-Gotha so sídlom v Jelšave, do ktorého ho ako 32-ročného nadaného a vysokokvalifikovaného lesníka ustanovil sám Ferdinand Coburg.

V období rokov 1828-1874 (t. j. plných 46 rokov!) je riaditeľom lesov v Jelšave, tu

začala jeho neúnavná práca na povznesení uhorského lesníctva. Už od prvých dní vznikajú poznámky, pripomienky, evidenčné knihy, rozpočty, zaviedol kolegiálne porady, ktorým Ľudovít Greiner sám predsedal. Okrem panstiev v Borsode, Hevesi, Pusztavacsi v dnešnom Maďarsku a hlavne panstva v Muráni, spravoval aj panstvá v Hrabušiciach, Čabradi, Antone, Fiľakove, V. Blhu.

Tu v Jelšave sa oženil s Máriou Glószovou a spolu mali deväť detí. Z nich Hugo a Ľudovít boli v mnohom pokračovatelia jeho práce pre lesníctvo.

V roku 1828 dostáva hodnosť lesmajstra, v roku 1853 lesného radcu. Bol jeden z tvorcov prvého súborného lesného zákona (článok 31/1879). Do dôchodku odchádza r. 1874.

Až do roku 1830 bolo ústredné sídlo majetkov vo Viedni a na návrh Ľudovíta Greinera sa reorganizovala správa lesov. Bolo zriadené Riaditeľstvo všetkých lesných dištriktov v Jelšave a okrem osobných a finančných vecí bolo samostatné. Na jednotlivých panstvách boli zriadené lesné úrady s primeraným lesným personálom. Na území dnešného Odštepného závodu Revúca bol zriadený lesný úrad v Mokrej Lúke s revírm Revúca, Lubeník, Kameňany a Lesný úrad v Muráni. Z Lesného úradu Teplý Vrch zasahoval na územie závodu revír Ratkovská Lehota. Táto organizačná štruktúra zotrvala až do roku 1853.

Zomrel po mimoriadne plodnom a úspešnom v Jelšave 28. 10. 1882.

Je tvorcom tzv. Greinerovho výškomeru na meranie výšok stromov. Ako geograf vlastným meraním stanovil aj nové poradie výšok tatranských vrcholov, ustanovil za najvyšší Gerlachov štít. Počas svojho aktívneho života bol zapojený do činnosti Uhorského lesníckeho spolku Ungarischer Forstverein, v ktorom v rokoch 1852-1857 bol podpredsedom. Bol aj členom Moravsko-sliezkeho lesníckeho spolku. Za svoju lesnícko-ochranársku činnosť bol vyznamenaný mnohými diplomami, vyznamenaniami a čestnými uznaniami.

Viliam Stockmann

Krok za krokom po Lesníckom skanzene (Aká bola sezóna 2015)

Krok za krokom, možno skokom, o barliach alebo ešte len v kočíku či sedačke, prešlo lesníckym skanzenom vo Vydrovskej doline pri Čiernom Balogu od jeho vzniku (v roku 2003) viac ako pol milióna ľudí. Len v minulej sezóne ich bolo 45854 z 25 krajín, vrátane Slovenska.

Ako už tradične, začala návštevnosť stúpať v máji, čo bolo ovplyvnené nielen narastajúcimi teplotami, ale tiež oficiálnym otvorením sezóny vo Vydrovskej doline, umiestnením expozície do kaplnky, figúrok a stavieb do Minilandu a ostatných predmetov, ktoré tu návštevníci mimo hlavnej sezóny neuvidia. Jednoznačne najvyššia návštevnosť bola v júli, v ktorom sa koná najväčšia akcia Lesníckeho skanzenu – Deň stromu. Tento rok bude Deň stromu 9. júla a už teraz všetkých srdečne pozývame.

A ako je to s atraktivitou lesníckeho skanzenu?

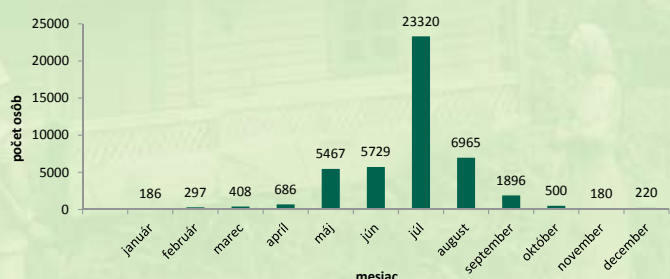
Návštevnosť od roku 2003 dosiahla svoje maximum v roku 2011. Vysoké počty návštevníkov potvrdzujú, že lesnícky skanzene má stále čo ponúknuť nielen novým, ale tiež tradičným návštevníkom. V súčasnosti ponúka Chodník lesného času na svojej trase dlhšej viac ako 4 km spolu 80 zastávok, ktoré vám mnohými zaujímavými exponátmi a predovšetkým prirodzenými lesnými stanovišťami ponúkajú objavné pohľady na životodarné schopnosti lesa.

Michal Kofira, -as-

Návštevnosť Lesníckeho skanzenu za r. 2003-2015
spolu 529 658 tisíc návštevníkov

Návštevnosť Lesníckeho skanzenu v r. 2015
spolu 45 854 osôb

Polená pod nohy lesníkov

Priebeh správneho konania ohľadom povoľovania výnimiek na výstavbu lesných ciest v NAPANTe

Na území Národného parku Nízke Tatry po vetrovej kalamite z novembra 2004 a následnej podkôrnikovej kalamite vznikla mimoriadna situácia, ktorá spôsobila dramatické zhoršenie zdravotného stavu a ekologickej stability lesných porastov a vážne narušila plnenie väčšiny ich verejnosprospešných funkcií hlavne v neprístupných územiach. S cieľom sanovať časť kalamitných plôch a zabrániť tak ďalšiemu rozvratu lesných porastov bolo potrebné uvedené porasty sprístupniť vybudovaním minimálne desať lesných ciest na OZ Beňuš, OZ Liptovský Hrádok a OZ Slovenská Ľupča. Podľa európskej legislatívy (Smernica Rady č. 92/43 EHS z 21. mája 1992) územia NATURA 2000 nie sú bezzásahové územia a takisto pripomínam, že trasy plánovaných lesných ciest neprechádzajú územím s prirodzeným charakterom určeným na prirodzený vývoj t. j. bezzásah, lebo im nebol priradený 5. stupeň ochrany prírody, ale druhý a tretí, ktorý sa priraduje územiám vyžadujúcim si aktívny manažment.

Vybudovaním výstavby navrhovaných lesných ciest by sa v konečnom dôsledku prestal znehodnocovať majetok Slovenskej republiky. LESY Slovenskej republiky, štátny podnik ako správca majetku štátu majú zákonnú povinnosť zabrániť zhoršovaniu stavu lesov a prírody a navrhované lesné cesty sú prostriedkom na splnenie tejto povinnosti.

Lesné cesty budú plniť nasledovné funkcie:

- funkcia bezpečnostná (slúžia ako protipožiarne cesty),
- funkcia prístupová
 - určená prednostne pre záchranné zložky – hasiči, záchranári a bezpečnostné zložky polície,

- určená subjektom hospodáriacim v lesoch za účelom zabezpečenia prístupu do lesných porastov, nielen za účelom sanovania následkov vetrovej a podkôrnikovej kalamity, ale aj za účelom revitalizácie poškodeného územia a zabezpečenia manažovania územia v súlade s dokumentáciou o ochrane prírody.

Vzhľadom na to, že výstavba lesných ciest je plánovaná v Národnom parku Nízke Tatry na území s tretím stupňom ochrany ako aj v jeho ochrannom pásme, kde platí druhý stupeň ochrany bolo potrebné požiadať Ministerstvo životného prostredia o vydanie povolení vyplývajúcich zo zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

V poslednom období sme svedkami výrazného zhoršenia zdravotného a priaznivého stavu, ako aj ekologickej stability biotopov na územiach NATURA 2000. Toto zhoršenie nejde na vrub užívateľov pozemkov, jeden z dôvodov je aj permanentné neodborné zasahovanie „ochrancov prírody“ z tretieho sektora do odbornej správy lesov, a tým sabotovanie realizácie osvedčených a overených postupov na ochranu lesných biotopov. V našom prípade sa do

Časový priebeh tohto správneho konania:

- 25. 2. 2013 odoslaná žiadosť LESOV SR na Ministerstvo životného prostredia SR o vydanie povolení podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov na výstavbu 10. lesných ciest na území NP Nízke Tatry
- 5. 3. 2013 sa do konania prihlásilo Lesoochranárske združenie VLK (ďalej „LZ VLK“)
- 11. 3. 2013 sa do konania prihlásilo občianske združenie Prales
- 21. 3. 2013 bolo vydané stanovisko ŠOP SR na základe žiadosti MŽP SR
- 3. 4. 2013 MŽP SR oboznámilo s predĺžením lehoty na vydanie rozhodnutia
- 4. 4. 2013 MŽP SR oboznámilo účastníkov konania s podkladmi rozhodnutia
- 11. 4. 2013 LESY SR v odpovedi trvajú na opodstatnení potreby vybudovania lesných ciest
- 22. 4. 2013 sa k podkladom rozhodnutia vyjadrilo LZ VLK
- 23. 4. 2013 sa k podkladom rozhodnutia vyjadril Prales o. z.
- 12. 8. 2013 MŽP SR vyzvalo LESY SR na základe námietok LZ VLK o doplnenie podania o odborné stanovisko, v ktorom bude zhodnotený kumulatívny vplyv výstavby 10 lesných ciest
- 20. 8. 2013 LESY SR požiadali Obvodný úrad životného prostredia Banská Bystrica o odborné stanovisko – zhodnotenie kumulatívneho vplyvu zámeru výstavby lesných ciest na území NAPANT
- 28. 8. 2013 OÚŽP Banská Bystrica vyzval LESY SR na doplnenie podania o plány, projekty a ďalšie údaje (podotýkam, že LESY SR požadované údaje zaslali MŽP SR spolu so žiadosťou 25. 2. 2013
- 9. 9. 2013 LESY SR doplnili podanie o požadované údaje
- 13. 11. 2013 bolo LESOM SR doručené odborné stanovisko OÚŽP Banská Bystrica konštatujúce, že navrhovaná výstavba lesných ciest by nemala mať následný negatívny vplyv na územie NAPANT
- 18. 11. 2013 LESY SR odborné stanovisko OÚŽP Banská Bystrica zaslali na MŽP SR
- 26. 11. 2013 MŽP SR oboznámilo účastníkov konania s podkladmi rozhodnutia
- 10. 12. 2013 Prales o. z. listom uviedol, že k návrhu nemá námietky
- 13. 12. 2013 LZ VLK navrhol posúdiť návrh výstavby podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie (zákon „EIA“)

konania ako účastníci prihlásili Lesoochrannárske združenie VLK a občianske združenie Prales. Podľa môjho názoru sa práve LZ VLK, ktoré svojim obštrukčným správaním, hraničiacim so zneužívaním postavenia účastníka konania, významne podieľa na zhoršovaní zdravotného stavu a ekologickej stability biotopov na územiach NATURA 2000.

Podľa § 82 ods. 3 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov „...účastníkom konania podľa tohto zákona je aj fyzická osoba, občianska iniciatíva alebo právnická osoba, ktorej toto postavenie vyplýva z osobitného predpisu. Združenie s právnou subjektivitou, ktorého predmetom činnosti najmenej jeden rok je ochrana prírody a krajiny a ktoré podalo predbežnú žiadosť o účasť...“ V ľudskej reči to znamená, že do konania sa môže prihlásiť prakticky ktokoľvek. Ako príklad uvediem prípad z roku 2015, keď sa do konania o povolenie výnimky na lov kamzíkov na OZ Prešov v Slovenskom raji prihlásilo Združenie domových samospráv z Petržalky.

- 20. 12. 2013 MŽP SR konanie prerušuje a podnet LZ VLK postupuje na vybavenie odboru environmentálneho posudzovania MŽP SR
- 19. 2. 2014 odbor environmentálneho posudzovania MŽP SR žiada účastníkov konania o stanovisko k podnetu LZ VLK
- 27. 2. 2014 LESY SR zasielajú stanovisko – odmietavé k podnetu LZ VLK
- 18. 3. 2014 odbor environmentálneho posudzovania MŽP SR vydáva rozhodnutie, že navrhovaná výstavba lesných ciest sa nebude posudzovať podľa zákona EIA
- 12. 6. 2014 MŽP SR vydalo rozhodnutie, podľa ktorého LESOM SR vydáva súhlas a povoľuje výnimku na výstavbu 10. lesných ciest na území NAPANT**
- 8. 7. 2014 LZ VLK podáva rozklad voči rozhodnutiu MŽP SR
- 11. 7. 2014 MŽP upovedomuje LESY SR o podanom rozklade
- 18. 7. 2014 LESY SR zasielajú na MŽP vyjadrenie k rozkladu
- 28. 10. 2014 minister ŽP SR zrušil rozhodnutie MŽP SR zo dňa 12. 6. 2014 podľa ktorého LESOM SR vydáva súhlas a povoľuje výnimku na výstavbu 10. lesných ciest na území NAPANT**
- 24. 11. 2014 MŽP vyzvalo LESY SR na doplnenie podania k výhradám ministerstva
- 8. 12. 2014 LESY SR doplnili podanie o požadované údaje
- 15. 12. 2014 MŽP oboznámilo účastníkov konania s podkladmi rozhodnutia
- 22. 12. 2014 sa LESY SR vyjadrili k podkladom rozhodnutia
- 8. 1. 2015 LZ VLK zaslať na MŽP SR ďalšie námietky
- 14. 1. 2015 MŽP SR vyzvalo LESY SR o doplnenie podania v zmysle námietok LZ VLK
- 20. 1. 2015 LESY SR zasielajú doplnenie podania, v ktorom nesúhlasia s tvrdeniami LZ VLK
- 20. 1. 2015 ŠOP SR vydáva stanovisko k niektorým námietkam LZ VLK
- 24. 3. 2015 LESY SR zasielajú sekciu lesného hospodárstva a spracovania dreva MPRV SR žiadosť o súčinnosť v konaní
- 24. 4. 2015 MŽP SR vydalo rozhodnutie, podľa ktorého LESOM SR vydáva súhlas a povoľuje výnimku na výstavbu 10. lesných ciest na území NAPANT**
- 13. 5. 2015 LZ VLK podáva rozklad proti rozhodnutiu MŽP SR
- 19. 5. 2015 MŽP SR upovedomuje o podanom rozklade
- 26. 5. 2015 LESY SR zasielajú vyjadrenie k rozkladu
- 4. 6. 2015 odpoveď MPRV SR na žiadosť LESOV SR o súčinnosť
- 8. 6. 2015 oznámenie MŽP SR postúpení spisového materiálu rozkladovej komisii
- 25. 8. 2015 minister životného prostredia zamietol rozklad LZ VLK proti rozhodnutiu MŽP SR zo dňa 24. 4. 2015**

Podľa § 82 ods. 6 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov „Združenie podľa odseku 3 môže formou predbežnej žiadosti písomne požiadať orgán ochrany prírody o účasť v bližšie nešpecifikovaných správnych konaniach, ktoré tento orgán v budúcnosti začne alebo v súčasnosti vedie, a v ktorých môžu byť dotknuté záujmy ochrany prírody a krajiny chránené týmto zákonom...“ Znova preložené do ľudskej reči – do konania sa môže prihlásiť nielenže ktokoľvek, ale orgány štátnej správy sú ho povinné oboznámiť o všetkých začatých správnych konaniach.

Konečný verdikt v prípade tohto správneho konania sa podarilo dosiahnuť po 2,5 roka obštrukcií zo stany LZ VLK. Nechcem znevažovať všetky mimovládne organizácie, no je otázne, či ich pôsobenie v Slovenskej republike nezašlo príďaleko. Nie som si istý, či spoločenská objednávka na pôsobenie niektorých z nich má podporu u relevantnej časti obyvateľov SR. Nikým nevole(a) né, často o počte dvoch až troch členov výrazne zasahujú do chodu štátnych inštitúcií vidiac a presadzujúc len a len svoje záujmy.

Uvedený počet krokov správneho konania a hlavne dĺžka trvania vybavenia povolení na úseku životného prostredia desať lesných ciest (2,5 roka) je dôkazom „záujmu“ mimovládnych organizácií o ochranu prírody. Koľko generácií podkôrneho hmyzu sa za ten čas vyrojilo, koľko tisíc m³ zdravých stromov poškodili, aké mnohomiliónové straty utrpela SR ich však už nezaujímajú. Veď čože - oni nenesú za napáchané škody žiadnu zodpovednosť a už sa tým ani nezaoberajú, prebiehajú nové konania, ktoré treba sabotovať.

Peter Morong,
Odbor životného prostredia
(foto: ilustračné)

Treba si vážiť to, čo máme

Bielovlasý, dobromyseľný, akčný, vždy pripravený pomôcť a vyriešiť problém, tak ho vnímajú kolegovia na generálnom riaditeľstve aj na odštepných závodoch. V štátnych lesoch už pracuje 36 rokov z toho ako personalista 25 rokov. Posledných 15 rokov vedie Odbor riadenia ľudských zdrojov a bol pri všetkých zásadných organizačných a personálnych zmenách súčasného štátneho podniku. Dnes sme sa rozprávali s personalistom, v súčasnosti vedúcim odboru riadenia ľudských zdrojov Martinom Žilkom.

Kedy sa začala tvoja profesionálna kariéra v štátnych lesoch?

K štátnym leso, vtedy k Stredoslovenským leso, v Banskej Bystrici som nastúpil po ukončení štúdií na Lesníckej fakulte - VŠLD v roku 1980, a to konkrétne do projekčnej kancelárie. V odpovedi na žiadosť o prijatie do zamestnania, mi bolo oznámené, že potrebujú ľudí práve na toto miesto. Zhodou okolností som robil diplomovku na katedre lesných stavieb a meliorácií, a tak som prijal pracovné miesto projektanta lesných stavieb - líniové stavby - cesty, železnice, hradenie bystrín a z časti aj projektovanie veľkých lesných škôlok, z ktorých niektoré sú dnes súčasťou Semenolesu L. Hrádok.

Prevažnú časť týchto prác predstavovali práce priamo v teréne - meračské práce, vytyčovanie stavieb, autorské dozory.

Ako sa stane z projektanta vedúci personálneho odboru?

Po revolúcii vtedajšie vedenie, začalo uvažovať, že by bolo vhodné túto činnosť posunúť do externého prostredia a vtedy práve chcel skončiť pracovný pomer zamestnanec personálneho útvaru doktor Danko, no mal podmienku, že si musí nájsť náhradu. Tak som sa ocitol v tejto budove a moja prvá kancelária bola na konci chodby vedľa súčasnej kancelárie generálneho riaditeľa. Odvtedy pracuje na personálnom. Keď vstúpil do platnosti zákon o štátnom podniku, prevažná časť kompetencií v oblasti personálnych činností bola presunutá na jednotlivé závody a na podniku sme zostali iba dvaja. Bolo to oddelenie, ktoré bolo súčasťou odboru personálneho, práce a miezd. Možno stojí za zmienku, že na ústredí Stredoslovenských lesov v najlepších časoch pracovalo v budove súčasného generálneho riaditeľstva 250 zamestnancov. Z dôvodu nedostatku kancelárskych priestorov boli na chodbách provizórne prístavby. Myslím si, že by bolo potrebné spracovať organizačnú históriu celého nášho podniku, kým je možné získať informácie od ľudí, ktorí to zažili na vlastnej koži, a kým sú ešte medzi nami. Toto by mohla byť zaujímavá úloha pre naše múzeum.

Prečo vlastne lesníctvo? Kto ťa priviedol k tejto práci?

Narodil som sa vyrastal v Hriňovej v obci pod Poľanou, kde pracovné príležitosti poskytoval hlavne štátne lesy a miestna ZŤS - ka. Väčšina mojich vrstovníkov spojila svoju budúcnosť s tou druhou možnosťou ako strojár. Mňa viac lákal život spojený s prírodou, určitá voľnosť a naopak ma odrádzala práca za bránami fabriky. Po základnej škole som preto išiel na dvojročné lesnícke odborné učilište do Banskej Štiavnice. Vtedy na strednú lesnícku školu brali iba uchádzačov s praxou alebo z učilišťa. Zhodou okolností už v ďalšom roku toto obmedzenie zrušili a brali uchádzačov priamo zo základných škôl. Ja som vlastne s mojimi spolužiakmi na učilišti absolvoval duálne vzdelávanie..., i keď vtedy sa tomu takéto cudzokrajné názvy nedávali. Týždeň v škole, týždeň

v hore. Robili sme prerezávky, zalesňovali, práce v ťažbe a približovaní a manipulácii dreva bol som zberač semena z vysokých stromov napr. uznaných porastov jedlí na Starých Horách. Všetky práce sa vykonávali pod dozorom odborným aj z hľadiska OBP. Prijatie na Strednú lesnícku školu nebolo v tom čase jednoduché. V roku 1971, keď som nastúpil na SLTŠ v Banskej Štiavnici, bolo zo 400 uchádzačov prijatých 40 žiakov.

Počas svojho pôsobenia si zažil viacero vedení. Koľko generálnych riaditeľov bolo v tvojom profesionálnom živote?

Keď dobre rátam, tak už 17 pre stručnosť poviem len priezviská pánov Vachula, Bystriansky, Scheimer, Herich, Štulajter, Možucha, Novák, Vinš, Olajec, Vígašský, Mindáš, Beňo, Riško, Vizslai, Határ, Morong a teraz Bystriansky.

Vedúceho odboru ľudských zdrojov na generálnom riaditeľstve súčasného podniku vykonávam skoro nepretržite od roku 2000. Keď som nastúpil, tak sme riešili personálne úlohy súvisiace so spojením štátnych podnikov do jedného celku. V tejto súvislosti si človek až neskôršie uvedomí aký náročný organizačný a personálny počin sa podaril vtedajšiemu vedeniu štátneho podniku. Reorganizácie, optimalizácie, racionalizácie boli od roku 1990 na dennom poriadku a súviseli predovšetkým s reprivatizáciou lesov a ekonomickou efektívnosťou podniku. Tieto neskončili ani po roku 2000 a tu ešte pribudol aj pokus o transformáciu š. p. na a. s. dá sa konštatovať, že podnik je v permanentnej zmene.

V súčasnosti si okrem iného aj predsedá Etickej rady. Táto problematika však pre teba nebola nová, veď si sa zúčastňoval aj prípravy tohto dokumentu.

Etický kódex ako nástroj vnášania etiky do každodenného života podniku usmerňujúci správanie zamestnancov bol podľa môjho názoru pripravovaný tak, ako keby vznikol na zelenej lúke. Aktívne som sa ako zástupca odboru ľudských zdrojov zúčastňoval na jeho tvorbe, v pracovných skupinách napríklad na workshope v Antonstále. Súčasný etický kódex bol okrem iného rozšírený o Etickú linku a Etickú radu, ktorej som stal v roku 2012 predsedom.

S prácou lesníka a na podniku LESY SR je spojená aj možnosť poľovníctva. Aký je tvoj vzťah k poľovačkám?

Vlastným poľovníč lístok aj poľovní zbrane. Výkon práva poľovníctva je veľmi náročný na čas aj preto táto aktivita má v mojom prípade sviatočný charakter. Zúčastňujem sa v poslednom čase len spoločných poľovačiek pokiaľ je to možné. Výkon práva poľovníctva v súlade s poľovníckou etikou patrí k povolaniu lesníka a chápem to aj ako spoločenskú udalosť.

Vo voľných chvíľach sa zaoberáš aj majstrováním vo vlastnej stolárskej dielni. Ako si sa dostal k tejto záľube?

Táto činnosť súvisí so svojpomocnou stavbou rodinného domu. Schopnosť zvládnuť najskôr jednoduché práce s drevom bolo v tom období výhodou, no a keď napáchnete tou krásnou vôňou dreva a ešte máte v rodine absolventa

Robím väčšinou pre vlastnú potrebu a pre známych vybavenie drobnosti do interiéru a sedenie do záhrad tiež záhradné altánky, pieskoviská, šmykačky či drobné darčeky pre naše kolegyně.

Viacrát si sa už predstavil ako špeciálny básnik, ktorý vie vtipne zrymovať akúkoľvek udalosť či výročie. Aj v tomto časopise sme už vydali tvoju tvorbu k 15. výročiu podniku. V poslednom čase si písal zveršované priania viacerým kolegom ale napríklad aj k 90. výročiu OZ Kriváň.

Nie som básnik, len sa pokúšam napísať v jednoduchých rýmovačkách napr. životopis kolegov a kolegýň prezentovaný pri oslavách životných jubileí a to tak, aby účastníci dostali aj neznáme informácie z nadhľadu neurážlivo a podľa možnosti vtipne. Vždy ma to poteší ak to prispieje k dobrej atmosfére takýchto udalostí. Priznávam sa, že v tomto mám vzor mojom rodisku, aj toto tak trochu patrí k tamjšiemu folklóru.

Ako je to z tvojho pohľadu s možnosťou uplatnenia absolventov lesníckych škôl? Si asi najpovolanejší, ktorý sa k tejto téme môže vyjadriť.

Náš podnik, ako obhospodarovateľ necelej polovice lesov na Slovensku, ročne prijme do zamestnania desiatky absolventov lesníckych škôl, samozrejme podľa aktuálnej potreby. V súčasnosti prijímame len na uvoľnené pracovné miesta. Vzhľa-

nie sú vysoké, je o prácu v našom podniku veľký záujem. Je to dané okrem situácie na trhu práce aj tým, že ponúkame viaceré benefity. Tento záujem nás teší, ale aj zaväzuje udržať si do budúcnosti postavenie dobrého zamestnávateľa. Je potrebné tiež pripomenúť, že veľa bývalých zamestnancov po skúsenostiach u iných zamestnávateľov, neraz prejavilo záujem vrátiť sa späť – treba si vážiť to, čo máme.

Aká je tvoja vízia optimálneho vekového zloženia zamestnancov?

V našich podmienkach je z tohto hľadiska potrebné disponovať zamestnancami každej generácie a sklbiť skúsenosti starších s dynamikou mladej generácie zamestnancov. Možno taký príklad, keď som pracoval ako projektant, prevažná časť mojich prác boli projekty lesných ciest, na ktorých sa navrhovali aj vodohospodárske objekty napr. aj mosty, alebo prefabrikované rámové priepusty cez vodné toky. Tieto objekty sa dimenzovali na základe hydrotechnického výpočtu na 100-ročnú vodu, no ale nám mladým sa to zdalo zbytočné, boli suché roky a pri meračských prácach a vytyčovaní stavby v koryte potoka často ani netiekla voda. Preto sme navrhovali tieto dimenzovať na 50 ročnú vodu. Dokončená projektová dokumentácia však prechádzala kontrolou kvality, ktorú robil starší skúsený kolega a tento nesúhlasil nikdy s takýmto návrhom. Vtedy sme šomrali, že mal pravdu sme pochopili až pri najbližších privalových dažďoch.

drevárskej fakulty, tam môžete len takto dopadnúť. Pri tejto príležitosti si aj ja uvedomujem, aký je drevo úžasný produkt z hľadiska estetického, technického a ekologického. Je obnoviteľný aj náš produkt. Slovensko by potrebovalo viac drevárskych firiem, ktoré by spracovávali drevo na výrobky s vyššou pridanou hodnotou s vlastným vývojom, aby zamestnávali napr. absolventov drevárskej fakulty, ktorí sa často uchádzajú o zamestnanie aj v našom podniku.

Čo už opustilo tvoju dielňu?

dom na to, že nie každý absolvent sa nakoniec rozhodne pre kariéru v lesnom hospodárstve, je potrebné, aby školy produkovali o niečo viac absolventov, ako je tento sektor schopný prijať a to najmä takých, ktorí sú uplatniteľní v praxi.

Aký je záujem o prácu v podniku LESY SR?

Veľký a treba na rovinu povedať, že nemôžeme uspokojiť veľkú časť žiadostí. Nehlásia sa nám iba lesníci, ale aj ekológovia, právnici, ekonómovia či absolventi humanitných oborov. I keď nástupné platy

I keď máš pred sebou ešte do odchodu do dôchodku nejaký čas, čo budeš robiť, až príde ten deň a s podnikom sa rozlúčiš?

Bude mi smutno, ale nudíť sa nebudem. Mám veľa vecí nedokončených. Zdedil som niekoľko hektárov poľnohospodárskej pôdy, chalupu s hospodárskymi budovami, ktoré čakajú na údržbu neviem čo skôr a samozrejme rodina.

Ďakujem za rozhovor.

Vlastimil Rezek

Nezvyčajný príbeh starých hubárov

Tento nezvyčajný príbeh sa odohral v čase malej privatizácie, keď túžby po súkromnom vlastníctve sa začali prebúdzajú nielen u nádejných podnikateľov z radov členov výrobných či poľnohospodárskych družstiev, ale aj u radových členov záujmových združení, akými boli zväz včelárov, zväz poľovníkov, združenie rybárov a pod. Hubárov, ktorí vedeli, že nemajú šancu stať sa vlastníkami lesa, ani členmi novovznikajúcich urbárskych spoločností, začali vtedy trápiť obavy, či budú môcť chodiť na svoje obľúbené miesta. Podobné obavy sa zmocňovali Paľa aj mňa. A tak sme si povedali, že na huby budeme radšej chodiť už len do štátnych lesov. Ved' štát to sme aj my! A či nie? Na huby sme sa vybrali v jedno septembrové popoludnie aj v tomto hektickom období. Samozrejme ku Zlatej studni, ... ako zvyčajne. Zlákalo nás jesenné slnko. Prijemne hrialo, i keď tam na úbočí za Pustým poľom jednako už bolo cítiť zmenu. V tieni stromov sa trblietali zbytky rannej rosy a na otvorenom priestranstve podúval chladnejší vetrík. V lese panovalo ticho, iba sem a tam ozval sa prenikavý hlas sojky, v kriachine zašvitóрили sýkorky. A my dvaja... starí hubári zadumaní kráčali sme starou lesnou cestou sami; pomaly, pomaly až k miestu, o ktorom sme boli presvedčení, že nás prekvapí – privíta priateľským darom – voňavými hříbkami – dubáčikmi. S košíkom v ruke spúšťali sme sa vždy nižšie a nižšie, vždy hlbšie do riedkej bučiny. Oči zaostrené na jeden jediný objekt; kľzali sme nimi zboka na bok a čakali, kedy a kde sa objavia prvé úlovky. Mali sme smolu. Akože ináč - v popoludňajšom čase v lese už máločo nájdesh. Hubári na huby zväčša chodievajú zrána. Aj dnes ich tu bolo zaiste neúrekom. My sme sa však ani v tejto kritickej chvíli ne-

A ako sám seba predstavuje autor príbehu:

„Kto som?

Pýtam sa sám seba.

Chlapec z dediny, hen spod Oblíka.

Ten, čo včera, a predsa iný.

Na hlave už aj šediny.

Milujem prírodu, piesne smutné aj veselé.

Rád chodím na huby.

Husličky z javora... Dva duby, dva duby...

Mám rád človeka, čo nevyženie vtáča

z hniezda....

na jeho stole obrus biely vždy,

a ja vedno s ním, pokorný, večne nesmelý,

občas mám aj strach.

Keď čujem škriekať sírený,

oblieva ma pot studený.

Všetko je vo hviezdach.

Som už starý, a mám právo tvrdiť,

že pekné stromy sú nielen na Horehroní,

ale aj v okolí Šimonky a Čiernej hory.“

vzdávali; verili sme, že dobrý hubár vždy dačo nájde, ... tie jeho mu nikto nevyzbie- ra. No prešli sme už takmer všetky dôverne známe nám miesta, a nič... iba sem-tam odrezky z hlúbikov, čo zanechali naši konkurenti. Stále sme však dúfali. Prvé menšie úlovky nakoniec sme predsa len našli, a to celkom dole, blízko zrúcanín Kurucovej chyžky. Tam, kde dodnes sú betonové základy gátra, ktorý dali postaviť bratia Ghillányiovci kedysi začiatkom minulého storočia. Neboli to však očakávané hříby (zapachy), ale len kozáky osikové (červenáky). Pochváliť sa nebolo čím. Našli sme ich vari po päť či šesť. Zo svahu za Paľom

sa mi kráčalo akosi ťažšie. Išiel som pomalšie, predsa je len o pár rokov mladší. Zdalo sa mi, že aj teraz ako zvyčajne sa ponáhľa, aby bol na dohovorenom mieste prvý. Počas zostupu z briežka pod Ferkovou lúkou začal som ho nebadane pozorovať. Jeho správanie sa bolo mi podozrivé. Pred príchodom cez jarok zastal a otočil sa smerom nahor, rovno ku mne. Prstom priloženom na ústa dával mi najavo, že mám byť ticho. Čo sa stalo? Nechápal som. Potichu som sa k nemu priblížil nie viac ako na tri kroky. Paľo natiahol ruku a tým istým ukazovákam namieril na veľkú kopy akej- si hmoty na kraji jarku... Lahko som usúdil, že tá elipsovité tmavá kôпка je akiste nejaký lesný tvor, poľná zver. Srnka? Diviak? Áno, on je to. A nie hocijaký diviák, lež statný a chlpatý ako machom obrastený balvan. Ale čo tam robí? Azda pije z jarku vodu...; podľúdc bližšie vidíme, že sa nehýbe, nežije. Odrazu stúpil do mňa hnev, roztrpčenie. Po chrbte mi prešiel mráz, ... v hlave šok. Diviak, ktorého ktosi postrelil a nechal tak, bez toho aby dohľadal, presvedčil sa, kde skončí svoj život, ...to by veru poriadne nahnevalo každého. Rozčuľoval sa aj Paľo. Začal som meditovať, klásť si otázky: Kto ho zastrelil, nemilosrdne skolil, ... ako dlho už tu leží a čo s ním...? Stojím, pozerám naň z každej strany, je mi ho ľúto... Naduloval si sa, diviák, natúlal – pomyslel som si v duchu sám pre seba... A nebol si až taký starý. Mohol si ešte požiť, pobehať po širokej stráni, po Malej delni aj okolo Čiernej mláky. Bolo ti sveta žiť! Pavel na chvíľu obrátil tvár smerom k neďalekej lúke na Pilkovom kúte. Ukázal na prezretý ovos a na poľovnícky posed uprostred poľa pod nízkou pláňkou. – „Áno tam“, hovorím mu, „tam počkal naňho neznámy lovec. A mohlo sa to stať včera, hádam ešte predvčerom. Namieril... a vystrelil. ...“ Prečo ale nešiel po červenej stope, nedohliadol ho? Nuž čo? Možné je i to, že na posede nesedel poľovník, ale skôr pytlík, a ten sa zľakol, po výstrele z miesta zutekal, sfúkol. A je možné aj to – diskutovali sme ďalej, že poľovník bol členom iného združenia, a keď videl, že diviak odbehol do cudzieho revíru, nemal odvahu ísť za ním, aby ho náhodou niekto nespozoroval..., poľovník zo susedného revíru. Nuž hej, všetko je možné. Je demokracia, a tú našu si niektorí ľudia zvykli vysvetľovať po svojom. – „Načo ale máme my hubári nad tým teraz hútať, načo uvažovať,“ – ukončil som rozhovor otázkou. V lese sa začalo pomaly už aj stmievať. Nechali sme huby hubami, a poponáhľali sa k autu. Paľo nastartoval, a išli sme domov. Rozhodli sme sa ten nezvyčajný nálež oznámiť kompetentným – členom miestneho poľovníckeho združenia Lipiny. Pavol sa poznal so všetkými osobne. Naša správa ich znepokojila a nahnevala väčšmi ako nás. Najprv začali krútiť hlavami, dávať si tie isté otázky, aké sme si kládli skôr my. Nakoniec sa rozhodli. Na druhý deň hneď zrána vybrali sa na miesto skazy s lopatami a čakami. Keď si streleného

kanca dôkladne obzreli, trochu ponádávali aj si zahrešili, a nakoniec sa pustili do práce. Bez akejkolvek pocty, bez rečí, ba i bez halali zastreleného diviaka zahrabali do vykopanej jamy, prisypali mokrou zemínou, a zakryli zelenou čačinou. Bol to smutný obrad. Akt lúčenia s jedným z obyvateľov Čiernej hory či Malej Delne. Nad

Slanskými vrškami zbehli sa čierne mraky, slnko skrylo za oblaky. Hovoriť sa nechcelo nikomu. Iba tichý vetrik v to pochmúrne ráno, ševeliac po okolí, v korunách stromov zanechal v ten deň tak často opakovanú otázku: Bol to pytlík, či neskúsený a nezodpovedný poľovník, čo skolil ho, nedohľadal a nechal zapariť? Odpoveď

neprichádzala, nevedel ju dať nik. Svedkom celej tej príhody bola totiž len bohyňa Artemis. Azda ona sama, patrónka lesa, vylákala aj nás starých hubárov práve v dnešný deň do lesa na huby.

J. V. Lipnický, Prešov

Ilustračné fotografie: Patrik Michál

S múzeom, tentokrát aj s medveďom do lesa

Už druhý rok sme oslávili v Lesníckom a drevárskom múzeu Medzinárodný deň lesov súťažou S múzeom do lesa. Do súťaže sa prihlásilo osem základných škôl zvolenského regiónu.

V pondelok 21. 3. 2016 prišli trojčlené družstvá v sprievode zodpovedných pani učiteliek reprezentovať svoje školy. Vedomosti žiakov sme preverili v troch súťažných kolách. V prvom sa popasovali s vedomostným testom o medveďovi hneďom. Všetko o ňom sa dozvedeli na pre-

hliadke múzejnej výstavy Medveď hneď, ktorej návšteva bola súčasťou prípravy na súťaž. V druhom kole súťažiaci doplňovali, priradňovali, strihali, lepili a kreslili do pracovného listu, aby ukázali, čo vedia o lesnom ekosystéme a o práci lesníkov. Tretie kolo dostalo výstižný názov „mladí múzejníci“, pretože sa súťažiaci na chvíľu naozaj nimi stali. Ich úlohou bolo skúmať zbierkové predmety a následne všetkým vysvetliť o aký predmet ide, ako sa používal a z čoho je vyrobený. Popasovali sa

skúmaním historických predmetov, ktoré sa v minulosti používali v lese alebo majú nejakú väzbu na les a lesníctvo. Skúmali úl vydlabaný do pňa, prachovnicu z jelenieho parohu, značkovaciu sekeru - ciachu, priemerku, staré služobné označenie štátnych lesníkov... To aký predmet jednotlivé družstvá dostanú na skúmanie bolo vecou náhody, pretože si ho sami vylosovali z klobúka.

Bodovanie úloh a dozor nad priebehom súťaže boli úlohou odbornej poroty v zložení dvoch pracovníkov Lesníckeho a drevárskeho múzea Milana Longauera, Mareka Vangu a Miriam Rašnerovej z odboru školstva mesta Zvolen.

Čas potrebný na vyhodnotenie súťaže vyplnil zaujímavou prezentáciou o medveďovi hneďom Milan Longauer, ktorý je autorom už spomínanej výstavy.

Na stupienky víťazov sa postavili družstvá zo ZŠ J. Alexyho, ZŠ M. Rázusa a ZŠ P. Jilemnického 2 vo Zvolene. Odmenení boli peknými cenami, ktoré pre nich pripravili LESY SR, š. p. Lesnícke a drevárske múzeum a Mesto Zvolen.

Súťaživosť družstiev a snaha preukázať čo najlepšie vedomosti ma utvrdili, že súťaž S múzeom do lesa, je výbornou formou ako motivovať deti k učeniu o lese, lesníctve a práci lesníkov aj v Lesníckom a drevárskom múzeu.

Lubica Richterová, LaDM Zvolen

PROGRAM

- 12:00 – SLÁVNOSTNÉ LESNICE
- PRIHOVORY ZÁSTUPCOV MPaRV A GENERALNEHO RIADITEĽA LESY SR, ŠTÁTNY PODNIK
- VYSTÚPENIE DETSKEHO FOLKLÓRNEHO SÚBORU KLÁSOK Z MYTA POD ĎUMBIEROM
- PRIHOVORY ZÁSTUPCOV LESY SR, ŠTÁTNY PODNIK, OBEC ČIERNY BALOG, VYDRA A CHZ
- OTVORENIE VYDROVSKÉJ DOLINY
- VYSTÚPENIE DETSKEHO FOLKLÓRNEHO SÚBORU MALÁ KYČERA Z ČIERNEHO BALOGU
- VYHLÁSENIE CENY JOZEFA DEKRÉTA MATEJOVIE
- VYSTÚPENIE DETSKEHO FOLKLÓRNEHO SÚBORU KLÁSOK Z MYTA POD ĎUMBIEROM
- VYHLÁSENIE ZÁVERU 10. ROČNÍKA LESNICKÝCH DNI
- SLÁVNOSTNÉ LESNICE
- SPOLOČNÉ VYSTÚPENIE DETSKEHO FOLKLÓRNEHO SÚBORU KLÁSOK A DETSKEHO FOLKLÓRNEHO SÚBORU MALÁ KYČERA
- VYSTÚPENIE TANEČNÉHO ORCHESTRA Z VALASKÉJ
- 14:30 – UKÁŽKY STAROSTLIVOSTI, OŠETROVANIA A JAZDY NA KONI

Vývoj lesného hospodárstva v Rakúsko-Uhorsku

Rakúsko – Uhorsko vydáva lesnícku legislatívu (15. časť)

Uhorský lesný zákon – zákonný článok XXXI/1879

Až po Rakúsko – Uhorskom vyrovnaní, t. j. vzniku dualizmu, sa podarilo vydať v roku 1879 zákonný článok XXXI., Uhorského snemu. Bol to prvý komplexný, takmer dokonalý lesný zákon v Uhorsku. Zostavili ho uhorskí lesnícki odborníci na základe rakúskeho lesného zákona č. 250 z roku 1852, ktorý bolo treba prispôsobiť novým uhorským podmienkam.

Vydanie tohto zákona v čase ťažkých hospodárskych pomerov sa preťahovalo a odhlasovanie v parlamente sa odkladalo niekoľko rokov pre odpor šľachty, majiteľov panstiev, veľkostatkárov, ako súkromných vlastníkov rozsiahlych lesných komplexov, lebo návrh zákona obsahoval isté obmedzenie majetkového práva, čo v čase liberalizmu bolo cudzím prvkom uhorského právneho poriadku. Obmedzovanie užívania súkromného majetku bolo vtedy považované za niečo absurdné.

Zákon bol svojím obsahom jedinečným v Európe. Jeho nedostatkom bolo, že rešpektoval nedotknuteľnosť práv súkromných majiteľov a meral dvojakým metrom: Prísnejšie obmedzoval lesy v rukách držiteľov kategórie verejného charakteru a slabšie obmedzoval lesy súkromných držiteľov. V § 17 imperatívne nariadil, že lesy v držbe štátu, municípií, obcí, cirkevných majiteľov, korporácií, ako aj lesy komposesorátne a urbárske majú byť obhospodarované podľa schválených lesných hospodárskych plánov. Tieto lesy majú

spravovať kvalifikovaní lesní hospodári (§ 21) a strážiť horári (§ 22). Tieto tri dôležité ustanovenia zákona sa netýkali lesov v držbe súkromných osôb. Pritom rozloha týchto súkromných lesov z celkovej rozlohy lesov Uhorska 13 108.043 katastr. jutár činila 4 593.150 katastr. jutár. Takto sa tieto lesy vymykali z dôslednej kontroly štátu.

Lesný zákon mal šesť hlavných dielov a 213 paragrafov:

1. Udržiavanie a organizácia lesov
Bol súhrnom všetkých predošlých kráľovských nariadení a zákonných ustanovení, týkajúcich sa lesov. Členil sa na:

- I. Všeobecné ustanovenia
- II. Lesy štátne, municipálne, obecné, cirkevných korporácií a cirkevných osôb, základín, fideikomisné a komposesorátne
- III. Lesopolitické úrady a orgány
- IV. O lesopolitických priestupkoch spáchaných majiteľmi vo vlastných lesoch
- V. O úradoch, kompetencii a postupe pri priestupkoch spáchaných majiteľmi vo vlastných lesoch

Prvý diel mal celkom 68 paragrafov.

2. Lesné priestupky

Vymenováva všetky zákazy týkajúce sa činnosti v lese, riešenie priestupkov a o súdoch.

- I. Všeobecné ustanovenia
- II. Zvláštne ustanovenia
 - a. O lesnej krádeži
 - b. O poškodení lesa
 - c. O nebezpečných skutkoch a opomenutiach

III. Súdny, kompetencia a pokračovanie pri lesných priestupkoch
Druhý diel pokračoval od § 69 po § 164.

3. Zalesňovanie holín

Obsahuje predpisy vzťahujúce sa na zalesňovanie holých plôch, holín.

Tretí diel pokračoval od § 165 po § 177.

4. Doprava lesných výrobkov

Pojednáva o doprave dreva v lese dvomi spôsobmi: suchou cestou a po vode.

I. Doprava po suchu

II. Doprava po vode

Štvrtý diel mal § 178 až § 207.

5. Krajinský lesný fond

Piaty diel pozostával len z § 208 a § 209.

6. Konečné uzavretie (záverečné ustanovenia)

Šiesty diel uzatváral problematiku § 210 až § 213.

Výkonné orgány lesnej politiky (štátna lesodohliadacia služba):

Podľa § 25-34 zákona ako lesoporiadková (lesopolitická) vrchnosť I. stupňa boli stoličné (župné) administratívne orgány, v ktorých zasadali volení zástupcovia obyvateľstva stolice a ich úlohou bolo starať sa o hospodárske potreby stolice a dohliadať nad hospodárstvom miest, obcí, verejných korporácií a majetkových spoločností. Pre lesníctvo bol v hospodárskej komisii vytvorený lesnícky podvýbor. Stoličné administratívne výbory pomáhali v riadení stolice župnému úradu, ako administratívne vrchnosti. Pre podvýbory boli k dispozícii odborní referenti, pre lesnícky podvýbor to boli kráľovskí lesní inšpektori, a to podľa lesnatosti stolice, pri nižšej lesnatosti aj pre viac stolíc.

Prvým stupňom lesoporiadkovej vrchnosti boli župné úrady. Druhým stupňom lesoporiadkovej vrchnosti bolo ministerstvo. V čase vydania lesného zákona (1879) to bolo Ministerstvo poľnohospodárstva, priemyslu a obchodu. S odstupom času sa tieto odbory osamostatnili a lesníctvo sa dostalo pod Ministerstvo pôdohospodárstva.

Táto právna norma posilnila prestíž aj akademického lesníckeho štúdia. Zákon priamo predpisoval majiteľom lesa zamestnávať kvalifikovaných lesných hospodárov. Po vydaní zákona sa preto výrazne zvyšovali počty lesníckych poslucháčov Akadémie. Zatiaľ čo v roku 1878 sa ich do prvého ročníka zapísalo 53, v roku 1885 to bolo až 145 poslucháčov. Na vydaní tohto prvého uhorského lesného zákona sa veľkou mierou podieľal aj práve zosnulý Karol Wagner.

Predčasné Wagnerovo úmrtie

Uhorské lesníctvo postihla v roku 1879 citeľná strata. Predčasné úmrtie lesného

ministerského radcu Karola Wagnera (21. 12. 1879 ako 49-ročný) značne oslabilo sľubne sa rozvíjajúce lesné hospodárstvo v Uhorsku. V jeho osobe súčasne odišiel aj veľký protektor Banskej a lesníckej akadémie v Banskej Štiavnici. V dobe uhorskej revolúcie (1848) a jednoročnej nútenej prestávky vyučovacieho procesu, zachránil Akadémii svojím obnoveným programom a vytvorením prvého učiteľského kolektívu na Lesníckom odbore. Podobne na budapešťanskom Ministerstve pôdohospodárstva, priemyslu a obchodu zaujal pevnú pozíciu v riadení uhorského lesného hospodárstva. Jeho miesto na ministerstve zaujal Albert Bedő, hlavný lesný radca, tiež známy priaznivec štiavnickej Akadémie.

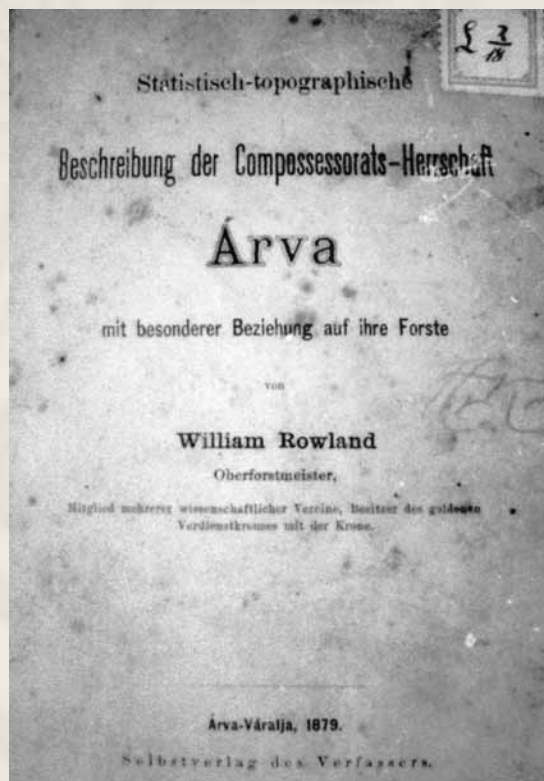
Knieža Hohenlohe v Tatranskej Javorine

Knieža Christian Kraft Hohenlohe (Christian Kraft, princ Hohenlohe - Öhringen, vojvoda von Ujest; * 21. 3. 1848 – † 14. 5. 1926, Somogyszob), nemecký šľachtic, princ, generál, politik a priemyselník.

Rodák z Oehringenu (Würstenbergsko) Christian Kraft Hohenlohe prišiel prvýkrát do Tatranskej Javoriny v roku 1878, prírodné prostredie ho natoľko očarilo, že už o rok neskôr – 22. 12. 1879 uzavrel kúpno-predajnú zmluvu na javorinské a lendacké panstvo o rozlohe 10.459 ha. Tým sa začína písať významná kapitola histórie Tatier a jej lesníckeho a poľovníckeho odvetvia. Už o dve desaťročia patrila Javorina k najkrajším poľným revírom v Európe. V dolinách dal postaviť nové horárne pre strážcov, ktorých si vyberal zo Štejerška. Lesníci sa vyberali z pomedzí vyspelejších miestnych obyvateľov, ktorí zodpovedali za lesnú prevádzku. Dňa 22. 7. 1883 bol vydaný v Javorine "Služobný poriadok pre lesníkov". Veľké škody v lesoch na zalesnených plochách robila pasťva hovädzieho dobytku, preto si Hohenlohe vyhradil právo osobne vydávať súhlas na pasťvu.

Personálne obsadenie Hlavnej správy v Javorine v roku 1899 tvorilo 12 ľudí, Javorinská správa mala osem ľudí (nadlesný, lesníci a hájníci), poľovnícka zložka mala 18 pracovníkov.

Známy zámoček na lokalite Mačková bol realizovaný v rokoch 1883-1885, kedy dňom 22. 7. 1885 sa v ňom začalo bývať. Druhá významná „hohenlohovská“ stavba v Javorine je drevený štýlový kostolík, vysvätený ku svätej Anne 24. 8. 1903. K nemu je priradený cintorín, na ktorom je pochovaná Hohenloheho životná partnerka Ottilia Lubraniec Damska (1922) a Hohenlohe hoci zomrel v Szomogyszobe (1926) poslednou vôľou sa dal pochovať vedľa nej. Kniežacia legenda hovorí, že v Javorine 5. 9. 1924 ako 76-ročný strelil v masíve Nového vrchu svojho 1000 kam-

zíka – na tomto mieste mu jeho verní jágri postavili malý pamätník zo žuly.

Publikácia Pestovanie lesov

Národná lesnícka jednota vydala v Budapešti v roku 1879 publikáciu „Pestovanie lesov“ autora Nándora Illésa, pomocného profesora na Banskej a lesníckej akadémii v Banskej Štiavnici. Illés ju v úvode s úctou venuje „Adolfovi Divaldovi a Karolovi Wagnerovi, priekopníkom uhorskej lesníckej literatúry“.

Bola to prvá maďarská učebnica používaná na Lesníckom odbore Akadémie v Banskej Štiavnici.

V úvode autor vysvetľuje pojem, cieľ a základy pestovania lesa. Ďalej píše o požiadavkách lesných drevín na stanovište, ich pôsobení na pôdu, o spôsobilosti

drevín na pestovanie v zmiešaných i čistých porastoch ako o pravidlách pestovania drevín, spôsoboch zakladania lesa. Učivo je rozdelené do dvoch kníh:

Prvá kniha – obsahuje štyri časti a pojednáva o teórii pestovania lesov. Prvá časť preberá umelé zalesňovanie, druhá o prirodzenej obnove, tretia sa zaoberá vlastným pestovaním lesa a štvrtá obsahuje náuku o prevádzke lesného hospodárstva, hospodárskych tvaroch a spôsoboch.

Druhá kniha – obsahuje dve časti o použití náuky pestovania lesa. Prvá časť hovorí o pestovaní jednotlivých druhov drevín a druhá o spôsoboch zakladania a pestovania lesa na extrémnych stanovištiach.

Uvádza dva dôvody pre napísanie tejto publikácie: prvý je ten, že je nedostatok učebníc a druhý, aby sa zásady pestovania lesov rozšírili v čo možno najširšej miere, pretože nikde inde nemožno nájsť také zanedbané a zničené lesy, ako v Uhorsku.

Rowlandova publikácia o Oravskom komposoráte

Krátko pred odchodom hlavného lesmajstra Oravského komposorátu Wiliama Rowlanda (1814-1888) z Oravy (1883) roku 1879 vychádza jeho vzácna publikácia na titulnej strane ktorej čítame:

„Štatisticko-topografický popis Oravského komposorátu so zvláštnym zreteľom na jeho lesníctvo od Wiliama Rowlanda hlavného lesmajstra, člena viacerých vedeckých spolkov, nositeľa vyznamenania Záslužného zlatého kríža s korunou. Oravský Podzámok 1879 vo vlastnom vydaní autora“.

Objemná publikácia v úvode čitateľa oboznamuje s tým, že vznikla preto, aby podala doplňujúci obraz k výstave o Oravskej župe, ktorá bola inštalovaná Oravským komposorátom v Stoličnom Belehrade. V kapitole Všeobecný popis sú podrobné informácie o Orave, ďalšia kapitola podrobne pojednáva o lesoch Oravského panstva. Táto sa člení podľa jednotlivých činností, ktoré Oravský komposorát vykonáva.

V závere sa podotýka, že všetky úspechy, ktoré Oravský komposorát dosiahol, boli možné vďaka múdrej rozhladenosti splnomocneného direktora Oravského panstva jeho Excelencie Grófa Edmunda Zichyho de Vásonkeo. Publikácia končí rôznymi prehľadnými tabuľkami meteorologickými, fenologickými, lesohospodárskymi, poľovníckymi, ale zaujmú najmä tabuľky výškových meraní podľa trigonometrických vyvýšení uhorského kráľovského katastra.

Viliam Stockmann
(Úryvok z autorom pripravovanej publikácie „Dejiny lesníctva na Slovensku“)

Lovecký nôž

Lovecké nože slúžia pre potreby lovcov a poľovníkov, ale aj pre tých, ktorí trávajú väčšinu svojho času v prírode, rovnako ako aj pre bežných ľudí. Aby mohol lovecký nôž plniť svoju funkciu, jeho čepeľ by mala byť vysoko odolná voči opotrebovaniu, vyrobená z kvalitnej zliatinovej nerezovej ocele. Preto majú lovecké nože väčšinou robustnejšiu čepeľ. Zatváracie lovecké nože by mali mať čepeľ veľkú min. 110 mm a väčšinou málo funkcií. Najdôležitejšie je aby rúčka sadla do ruky - bola správne ergonomicky tvarovaná. Dôležitou súčasťou je poistka proti nechcenému zatvoreniu čepele, pričom najspoľahlivejšie sú odťahové poistky typu „liner-lock“ bez plastových súčiastok. Rukoväte bývajú ešte stále prevažne vyrábané z prírodných materiálov dreva, parožia alebo kostí.

Nože sú radené medzi najstaršie známe zbrane. Rôzne prvotné verzie (predchodcovia nožov) pochádzajú z doby kamennej, kedy primitívni lovci štiepali úlomky zo strán klinovitých kameňov, čím sa snažili vytvárať ostrie. Medzi najkvalitnejšie kamenné materiály patrili tie, ktoré bolo možné štiepať na ostrohranné úlomky, ako pazúrik alebo obsidián. O čosi neskôr sa nože začali vyrábať z kostí alebo škrupín. Podobne ako súčasné nože aj tieto už boli

ostrené na kameni.

Lov nožmi je známy z čias starých Egypťanov, ktorí vyrábali drevené rukoväte nožov, na ktoré sa upevňovali ešte stále kamenné čepele. S postupným zdokonaľovaním poznania sa začali vyrábať z kovov, najprv zo zlata, medi, bronzu a nakoniec zo železa a ocele. Väčšina nožov mala

na železný základ navarené oceľové ostrie a patrila medzi výrobky špecializovaných nožiarov. Nôž mohol slúžiť aj ako príležitostná zbraň. Až v čase Rímskej ríše začali čepele nožov vyrábať z ocele

a táto tradícia sa zachovala dodnes. Najvýraznejší pokrok v histórii loveckých nožov priniesol až Bowiho nôž (niekedy nazývaný Arkansas toothpick (špáradlo) = dýka s úzkou čepeľou dlhou 30-51 cm). V skutočnosti to nebol jediný nôž. Jim Bowie vlastnil a upravil rad nožov, kým nedosiahol výsledok, ktorý spĺňal jeho požiadavky a potreby – jednoduchú manipuláciu pre prehadzovanie noža z ruky do ruky, použitie na boj a lov. Ďalšie významné obdobie vo vývoji loveckých nožov je rok 1800, od kedy sa medzi verejnosť dostáva švajčiarsky nožík, skladací nôž, obsahujúci miniatúrny panel s nástrojmi. Ak používate nôž ako primárnu loveckú zbraň, je veľmi nepravdepodobné, že by to bol tento typ skladacieho noža.

-as-

Vezmime si hoblík, píľku

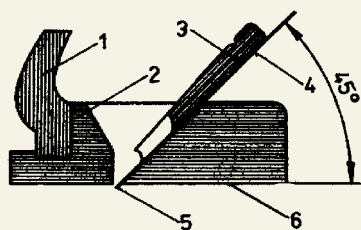
V minulosti bola samozrejmosťou ručná práca, ktorou sa, ako jedinou možnosťou, udržoval chod celej domácnosti. Ručne sa pletlo, sadilo, plelo, vyšívalo, kovalo, obrábalo drevo, pričom osvojiť si vykonávať základné remeslá bolo nevyhnutnosťou. Po celú dobu existencie človeka sa hojne používali drevené výrobky. K dokonalému opracovaniu dreva slúžili hlavne sekery a píľky. Pre ich malé rozmery sa nedá uvažovať, že by slúžili pri kálení stromov alebo rezaní guľatiny. Takéto píly sa objavujú až v dobe podstatne mladšej.

Starovek priniesol so sebou pokrok v povrchových úpravách dreva. Obydlia, či už išlo o chudobných ľudí, šľachtu alebo cirkvi, sa budovali výlučne z dreva a až na konci tohto obdobia sa stavebným materiálom stal kameň. Avšak dovtedy musel človek nájsť také spôsoby povrchovej úpravy dreva, ktoré by zabezpečovali životnosť dreveným výrobkom dlhé stáročia. Objav kovov výrazne prispel k obrábaniu dreva. Sekery a píly sa stali v tej dobe samozrejmosťou. Celkom časté sú i nálezy rôznych dlátok a nebožiecov. K vyrovnávaniu plôch slúžili poreže. Pravdepodobne je i použitie hoblíkov (niektoré železné fragmenty boli zrejme nožom hoblíkov).

Hoblík je rezný nástroj s chráneným ostrím, ktorého pohyb je vedený spodnou rovnou plochou, ktorá obmedzuje hĺbku zárezu ostria do dreva. Je konštruovaný tak, aby dokázal vyhladiť povrch dreva. Základný hoblík obsahuje hlavnú časť železko, s ostrím mierne do oblúka, ktoré je hlavným článkom pri vyrovnávaní povrchu vyrábaný z liatiny alebo ocele. Tradičné hoblíky sú z tvrdého dreva listnatých stromov (dub, hrab alebo buk). Každý hoblík slúži k presne danému konkrétnemu účelu.

Dobre nastavený hoblík s ostrým železkom za sebou zanecháva povrch, aký nedosiahnete na hoblňovačke, ani brúsením.

Ak hoblujeme dlhú plochu dreva, ktorá musí byť čo najrovnejšia, použijeme **rovnač (macek)**, ktorý sa využíva aj na vyrovnávanie širokých drevených plôch. Je asi 600 mm dlhý s 54 mm alebo 48 mm širokým železkom, niekedy s klopkou. Na hrubé hoblovanie dreva používame **uberač**, ktorý má plochý plaz, ostrie zaoblené a uhol rezu je 45°. Jemnejšiu a čistejšiu plochu dreva dosiahneme **klopkárom**, pretože klopka bráni nežiadúcemu vtiahaniu dreva okolo hrčí. Na čisté a jemné opracovanie plochy, na ktorej po obrúsení budeme robiť ďalšie povrchové úpravy použijeme **hladič**. Hladič má nôž bez klopky, ostrie rovné, rohy mierne zaoblené. Je dlhý

1 - kolík, 2 - lôžko, 3 - klin, 4 - železko, 5 - ústie, 6 - plaz

nie dreva a čím tvrdšie je drevo, tým menej sa železko vysúva. Pri práci prilieha hoblík na plochu len hranou pred ústím a zadnou hranou plaz. Tieto hrany sa časom opotrebovávajú, a preto treba plaz hoblíka občas zarovnať rovnačom nastaveným na tenkú triesku.

V zbierkových fondoch nášho múzea sa nachádzajú všetky typy spomenutých hoblíkov používaných pri debnárskej a kolárskej výrobe a ešte oveľa viac druhov, od najstarších až po súčasné. Za zmienku stojí špeciálny hoblík na perá a drážky s dvo-

asi 240 mm. V praxi sa stretne aj s **rímsovnikom**, úzkym hoblíkom ktorý má nôž široký rovnako ako plaz. Upravujeme ním vyfrézované drážky do hĺbky. Naopak, ak chceme dva diely spojiť dohromady, plochu vzájomného spojenia zdrsnieme **zubákom**. Čistota hoblenej plochy závisí od nastavenia hoblíka. Ostrie železka nesmie veľmi vyčnievať z lôžka plazu, aby hoblík nezatrhol vlákna dreva. Pre dobrú prácu s hoblíkom je dôležité, aby otvor v ústí nad železkom bol čo najmenší a železko malo správny uhol rezu, ktorý býva pri bežných typoch hoblíkov 45°. Vysunutím železka pod rovinnu plazu sa určuje hrúbka hoblíny. Správne uložené železko musí rovnobežne prečnievať nad povrch hoblíka, nesmie byť naklonené vpravo ani vľavo, ani priveľmi vysunuté. Čím čistejšie sa žiada ohoblva-

ma železkami orientovanými do rôznych smerov. Sú to vlastne dva hoblíky spojené do jediného nástroja. Jedna strana hoblíka je drážka a druhá pero, ktoré do tej to drážky zapadá. V stálej expozícii je vystavených vyše 100 druhov profilovacích hoblíkov, kde plaz a ich železko (brit) sú určené tvarom zamýšľaného profilu. Bežným podobným nástrojom je člňár, líši sa od nich len zakrivenou spodnou časťou. Je konštruovaný tak, aby dokázal vyhladiť vnútorné zakrivené plochy.

Lesnícke drevárske múzeum disponuje takými unikátmi ako je hoblík garnížový, platovací, gróťový na vyberanie drážok, hoblík na zdobenie – cifrovanie kolies, závitový hoblík, štemovací a kymovací debnársky hoblík.

Milan Boledovič, LaDM

Milí kamaráti,

konečne sa nám oteplilo a iste sa aj vy sa čoraz častejšie chodíte hrať na lúky alebo do lesov. Mnohí z vás viete, že na lúke rastie aj rastlina, ktorá sa vola d'atelina. Jej listy sú väčšinou tvorené tromi časťami ale občas sa stáva, že namiesto nich vyrastie krásny štvorlístok. Hovorí sa, že tento prinesie šťastie tomu, kto ho nájde. Aj na našich lesných lúkach občas také rastú. A ak ste ešte tento rok na štvorlístok nenatrafili, pripravil som si pre vás jeden taký bludiskový.

Chcel by som sa poďakovať všetkým kamarátom, ktorí mi poslali krásne kresbičky na tému Čo sa nesmie robiť v lese a dúfam, že sa zapojíte aj do súťaže o najkrajší obrázok na tému **Jar v lese**. Ak ste sa do mojej súťaže ešte nezapojili, môžete poslať svoje obrázky na nižšie uvedenú adresu:

Jazvec Mišo,
redakcia časopisu Lesník
LESY Slovenskej republiky, š. p.
Námestie SNP č. 8
975 66 Banská Bystrica

Váš kamarát
jazvec Mišo

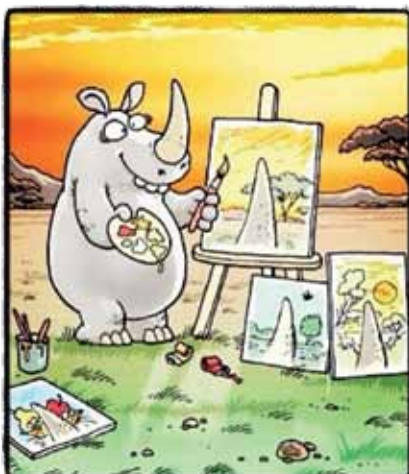
4			3	1		5		
	1					4	9	
					1			
3	4		5				7	
5		1	2	9			3	
	2		9					
8		9		6	3			
	7		8	4			6	

				6				
		6	2		7	8		
9	7		3		8		4	2
7	5		4		2		3	6
6	1		9		5		8	7
1	4		8		3		6	5
		7	5		4	9		
				7				

Zasmejte sa

Angličan, Švéd a Slovák sa rozhodli darovať manželkám zlaté lyžičky.
Na Angličanovej lyžičke bol nápis: „Mojej anglickej ruži“
Na Švédovej: „Mojej švédskej orchidei.“
Na Slovákovej: Hotel Sliac

Slon stúpi do mraveniska a mravec po ňom začnú liezť. Slon sa otriasie ale jeden mravec mu ostane visieť na krku. Ostatní po ňom zdola kričia: „Zaškrť ho, zaškrť ho!!!“

Letia dve lastovičky a jedna vraví druhej:
Bude pršať!
– Ako to vieš?
– Ľudia na nás čumia!!!

Hovorí mačka kocúrovi: Chcem, aby medzi nami niečo bolo.
– Aj ja.
– Najlepšie taká stena.

Ide princ po lese a uvidí žabu:
– Princ, ak ma pobozkáš niečo dostaneš.
Princ ju teda pobozká a pýta sa:
– Tak čo dostanem?
– Ekzém!

Po lese chodí strašne našťvaný maco. Všade naokolo sneh, mrzne až praská. Medveď tu kopne do jedličky, tam do zajaca, vlkovi rozbije ňufák a pritom si mrmle:

– Nech si ma nepraje ten turista, čo v septembri vyhodil tú kávu!

Leží mucha na stole a trepe nohami. Letí okolo nej druhá a pýta sa:

– Aerobik, aerobik?
– Biolit, biolit!

Vieš čo vznikne skrížením korytnačky s kravou?

– Teliatko s prilbou

Uveríte?

Jar a kvitnúce stromy so sebou prinášajú rôzne nové a hlavne zaujímavé vône a všetci sa snažíme nahnať kúsok z nich aj do našich domovov či automobilov, v ktorých trávime nemalú časť svojho života. Veľmi zaujímavý, doteraz na trhu neprezentovaný typ osviežovačov prvýkrát predstavili na medzinárodnej výstave zameranej na hospodárstvo a lesníctvo SILVA REGINA 2016. Prvé prototypy si zo zahraničia priviezli aj viacerí naši kolegovia a o ich kvalite a funkčnosti nás budú isto informovať.

Účelové zariadenie lesnej pedagogiky a rekreácie Antonstál

Nachádza sa v krásnom prírodnom prostredí na úpätí Chránenej krajinskej oblasti Bielych Karpát, v okrese Trenčín, miestna časť mesta Nemšová k. ú. Ľuborča v blízkosti hraníc s Českou republikou.

Pôvodný názov zariadenia bol Poľovnícky zámok Antonstál. Objekt bol postavený na území niekdajšieho Brumovského panstva, ktorého počiatky siahajú do 13.

zvernici. Neskôr ho vlastnili Kulmerovci a nakoniec prešiel po 2. svetovej vojne pod správu Štátnych lesov a zriadili tu učňovskú školu pre drevorubačov. V súčasnosti je v správe Lesy Slovenskej republiky, š. p. Odštepny závod Trenčín. Prešiel úplnou prestavbou v rokoch 1997-2000. V roku 2014 bola vykonaná rekonštrukcia kúrenia, zvýšená kapacita zariadenia

a stanovená budúcnosť zariadenia na účely lesnej pedagogiky a rekreácie. Dňa 18. 9. 2015 bol Antonstál vyhlásený za významné lesnícke miesto. Na slávnosti tiež odhalili bronzovú bustu Antona Drehera, významnej osobnosti, vďaka ktorej zámok vybudovali. Pri tejto príležitosti vysadili pracovníci OZ Trenčín malé arborétum lesných drevín a pre návštevníkov vybudovali náučný chodník.

Účelové zariadenie lesnej pedagogiky a rekreácie Antonstál – je komplex troch blokov označených písmenami A, B, C, kde blok B má len jedno podlažie a zároveň spája bloky A a C. V bloku C je recepcia a stravovacia časť spolu s kuchyňou a spoločenské miestnosti nazvané Čerešňový salónik, Krbová miestnosť a Lovecký klub. Blok A je zaradený do kategórie turistická ubytovňa trieda **, má dve podlažia. Na prízemí sa nachádzajú tri dvojlôžkové izby s vlastným WC, jedna štvorlôžková, jedna dvojlôžková izba a jedna jednolôžková izba majú na chodbe k dispozícii WC a sprchový kút. Na prvom poschodí je päť dvojlôžkových izieb. Na chodbe sú k dispozícii WC a kúpeľne. Bloky B a C sú zaradené do kategórie hotel, trieda * so siedmimi apartmánmi. Ubytovacia kapacita celého zariadenia je 46 lôžok.

Milan Longauer

storočia. Za Illešházyovcov tu bolo zavedené prvé organizované lesné hospodárstvo. Etapa moderne pojatého lesníctva sa začala v roku 1835, keď panstvo vlastnil Juraj Simon Sina. Jeho vnučka neskôr panstvo predala jednému z najbohatších ľudí Rakúsko-Uhorska, pivovarníkovi Antonovi Dreherovi. Anton Dreher mal záľubu v poľovačkách a v chove diviacej a jelenej zveri. Vybudoval viacero zverníc. V rokoch 1937-1943 dala jeho nevesta Edlstruda Kulmerová Dreherová postaviť poľovnícky zámoček Antonstál, podľa návrhu architekta Augustína Danielisa v Ľuborčianskej

Jemná polievka z medvedieho cesnaku

Suroviny: za hrst' čerstvých listov medvedieho cesnaku, zeler, zemiaky, soľ, čierne korenie, šľahačková smotana.

Postup prípravy: Na masle podusíme a do zlatista opečieme pokrúpané zemiaky a zeler (2:1), kto nemá rád zeler, môže ho vynechať a namiesto neho dokrájať ze-

miak. Zalejeme vodou, posolíme a varíme do mäčka. Do vývaru vhodíme pokrúpaný medvedí cesnak, pomiešame aby zmäkol a rozmixujeme na pyrú. Ješ' sa dá už takto, rozriedená vývarom zo zemiakov, ale pre zjemnenie chuti môžeme doplniť smotanou. Na záver dochutíme čiernym mletým korením z mlynčeka. Polievka má úžasnú vôňu a chuť. Pre obmenu chute medvedieho cesnaku môžeme doplniť do polievky mrkvu, mladú žihľavu, karfiol...

Receptár

Keď stromy liečia (1/3)

Slovo droga navodzuje u bežného človeka pocit diskonfortu. Lenže drogy sú všade okolo nás, Týmto pojmom sa napríklad v ľudovom liečiteľstve nazývajú rôzne látky, vyskytujúce sa v telách rast-

lín, ktoré rôznym spôsobom ovplyvňujú svojho konzumenta. Kvitne les a to je najvhodnejšie obdobie na to, aby sme aspoň okrajovo pripomenuli, aký úžitok nám „drogy z lesných drevín“ poskytujú. Tak-

že už len nepremeškať obdobie kvitnutia, nazbierať a starostlivo uchovať, aby sme ich v čase „núdze“ mohli použiť namiesto synteticky pripravených preparátov.

-as-

Dub letný/zimný

(*Quercus robur/petraea*)

Tieto stromy rastú prevažne v nižších polohách v lesoch. Kvitnú od mája do júna. Pre zber sú vhodné žalude, kôra, prípadne aj listy a púčiky. Hladkú, nerozpraskanú kôru zbierame z mladších kmeňov a konárov zoťatých stromov (iba zo stromov na to určených). Používa sa pri chronických zápaloch sliznice tráviaceho traktu a hnačke, pri omrzlinách a potení nôh, ako aj pri hemoroidoch, kŕčových žilách a na hojenie rán. Pri zápaloch kože a omrzlinách formou vlhkých obkladov. 1-2 čajové lyžičky drogy zaliať 1/4 litra vody, nechať zovrieť a 3-5 minút nechať variť.

Breza bradavičnatá

(*Betula verrucosa*)

Tento druh rastie v lesoch a hájoch, na úhorovitých a skalnatých miestach a kvitne od apríla do mája. Pre zber sú najvhodnejšie mladé lepkavé listy s krátkou stopkou bez zdrevnatených častí stromu. Sušime riedko rozložené pri teplote 35 stupňov bez obracania, lebo sú krehké. Používa sa ako súčasť močopudných čajov. Pomáha pri chorobách močových ústrojov, ako aj pri lámke. Napomáha látkovú premenu. Pre svoje močopudné účinky, a tým, že zvyšuje potenie je vhodným prostriedkom pri nahromadení vody, vtedy treba zaliať 2 čajové lyžičky drogy 1/4 litra vriacej vody a 10 minút nechať spariť. Piť tri šálky denne.

Borievka obyčajná

(*Juniperus communis*)

Rastie na suchých stráňach, piesočnatých a skalnatých miestach. Darí sa jej všade, kde je teplo a sucho. Kvitne od apríla do mája. Zbierame drevo, plody a vršky. Drevo sa zbiera bez kôry zo silnejších kmeňov a konárov a reže sa na polienka. Plody zbierame na jeseň len úplne zrelé a zdravé. Vršky zbierame od mája do septembra. Napomáha látkovej premene, pomáha pri nadúvaní, dezinfekcii tráviaceho traktu a pri vodnatielke. Má dezinfekčný a močopudný účinok na močové cesty pri piesku a kameňoch v obličkách a zápaloch obličiek. Odporúča sa odvar z jednej až dvoch polievkových lyžíc plodov zaliaty 400 ml vody. Varí sa 3 minúty a lúhuje 30 minút. Precedený odvar užívame trikrát denne 80-120 ml 15 minút pred jedlom. Jeden cyklus liečenia trvá 20 dní.

Baza čierna

(*Sambucus nigra*)

Rastie medzi krovím, na okraji lesov a hájov, pri plotoch, okolo stavenísk a rumoviskách. Kvitne od mája do júla. Zbierame kvety a plody, ktoré orezávame v suchom počasí a sušime zavesené a chránime pred svetlom a vlhkom. Mladé lístočky a výhonky sa zbierajú v apríli a máji, kvety v lete. Používame ju najmä pri prechladnutí (zvyšuje potenie a znižuje horúčku), mladé listy osožia pri jarných kúrach napomáhajúcich látkovú premenu. V homeopatii proti nočnému poteniu. Zvyšuje obranyschopnosť organizmu. V kombinácii s lipou a materinou dúškou účinne pomáha proti kašľu. Na zvýšenie potenia pri horúčkových ochoreniach zalejeme 2 čajové lyžičky kvetov 1/4 litra vriacej vody a 10 minút nechať spariť. Na potenie piť dve šálky. Rastlina je vo väčších dávkach jedovatá.

Máj 2016

1.	Ne	Pamela Otvorenie sezóny v Lesníckom skanzene – Vydrovská dolina FLÓRA BRATISLAVA 37. ročník medzinárodného veľtrhu kvetín a záhradníctva – Incheba
2.	Po	Žigmund
3.	Ut	Galina, Timea Svetový deň slobody tlače
4.	St	Florián, Floriána
5.	Št	Lesana, Lesia
6.	Pi	Hermína
7.	So	Monika Novohradské poľovnícke dni 2016 – Mestský park Lučenec
8.	Ne	Ingrída Svetový deň Červeného kríža Deň víťazstva nad fašizmom Deň matiek
9.	Po	Roland, Rolanda
10.	Ut	Viktória
11.	St	Blažena
12.	Št	Pankrác
13.	Pi	Servác REGION TOUR EXPO 2016 - 5. ročník výstavy cestovného ruchu regiónov – EXPO Trenčín
14.	So	Bonifác REGION TOUR EXPO 2016 - 5. ročník výstavy cestovného ruchu regiónov – EXPO Trenčín
15.	Ne	Žofia, Sofia
16.	Po	Svetozár
17.	Ut	Gizela, Aneta
18.	St	Viola
19.	Št	Gertrúda
20.	Pi	Bernard, Bernarda Výstava trofejí a zhodov Kyslinky – Chata Zálomská
21.	So	Zina
22.	Ne	Júlia, Juliana AKVATERA Trenčín 2016 – EXPO Trenčín
23.	Po	Želmíra
24.	Ut	Ela Medzinárodný strojársky veľtrh 2016 – Agrokomplex Nitra
25.	St	Urban, Vanesa Medzinárodný strojársky veľtrh 2016 – Agrokomplex Nitra
26.	Št	Dušan Medzinárodný strojársky veľtrh 2016 – Agrokomplex Nitra
27.	Pi	Iveta Medzinárodný strojársky veľtrh 2016 – Agrokomplex Nitra Naj horár 2016 – Donovaly LESY SR OZ Slovenská Ľupča
28.	So	Viliam
29.	Ne	Vilma, Maxim, Maxima
30.	Po	Ferdinand, Ferdinanda
31.	Ut	Petronela, Petrana, Nela Deň otvárania studničiek

Erbý
s nádychom
lesaErb mesta Malacky
(okres Malacky)Erb obce Brekov
(okres Humenné)Erb obce Baškovec
(okres Humenné)Erb obce Cerová
(okres Senica)Erb obce Dubovica
(okres Sabinov)Erb obce Hodkovce
(okres Košice)Erb obce Hrašné
(okres Myjava)

Životné jubileá

50 rokov

Kostelný Peter, vedúci LO,
LS Moravský Ján – OZ Šaštín

60 rokov

Ing. Szöke Eugen, vedúci LS Šaštín –
OZ Šaštín

Figura František, vedúci LO,
LS Sološnica – OZ Šaštín

Hajnovič Lubomír, referent pre plán,
štatistiku a controlling – OZ Levice

Kukuliaš Ján, vedúci LO,
LS Beluša – OZ Považská Bystrica

Ing. Vakula Ján, vedúci výrobnotechnického úseku – OZ Žilina

Gregušová Anna, mzdový účtovník –
OZ Čadca

Chválik Pavol, vedúci LO, LS Brusno –
OZ Slovenská Ľupča

Stehlík Juraj, vedúci LO, LS Divín –
OZ Kriváň

Černaj Miloš, vedúci LO,
LS Nižná Slaná – OZ Rožňava

Ing. Bencúr Michal, referent správy
a manažmentu majetku – OZ Košice

Ing. Sopko Imrich, systémový
administrátor – GR BB

Pracovné jubileá

20 rokov

Ing. Osrman Ján, ťažbár –
OZ Považská Bystrica

25 rokov

Kováčik Martin, vedúci LO,
LS Predajná – OZ Slovenská Ľupča

35 rokov

Bc. Haulíková Božena, účtovník –
OZ Levice

Ing. Bakošová Katarína, referent
pestovania a ochrany lesa –
OZ Slovenská Ľupča

Gábrik Igor, referent dopravy
a mechanizácie, COaKR, ABT, BT a TPO
– OZ Rožňava

Ing. Zaťko Pavel, vedúci výrobnotechnického úseku – OZ Vranov

Odchod do starobného dôchodku

Horecký Vladimír, vedúci LO,
LS Turzovka – OZ Čadca

Rubriku spracovala Martina Velká

Najexotickejšie ovocie sveta (3/3)

COCONA

latinsky *Solanum sessiliflorum* je tropický ker čeľade *Solanaceae*, charakteristický pevnou stonkou, obrovskými, pílkovitými a chlpatými listami. Kvety pripomínajú veľké kvety zemiakov s jemnými zelenými prílistkami. Pôvodne pochádza z Ánd, odkiaľ sa rozšíril do niektorých častí Južnej Ameriky, Amazonského pralesa a Peru. Plodom sú červené, oranžové alebo žlté jedlé oválne bobule veľkosti 2,5 x 10 cm, ktoré svojou chuťou pripomínajú kríženca citróna a paradajok. Prvé plody sa objavujú až deväť mesiacov po vysiatí semien. Tento druh nedokáže prežiť v oblastiach, kde teploty klesajú pod bod mrazu.

ACKEE

latinsky *Blighia sapida* je vždyzelený strom, s krátkym kmeňom a hustou korunou, dosahujúci výšku 10 m. Pochádza zo západnej Afriky odkiaľ bol privezený na Jamajku v r. 1778, kde sa stal národným ovocím. V súčasnosti sa pestuje v tropických a subtropických oblastiach sveta. Listy sú eliptické až vajcovité dlhé 15-30 cm. Ovocie je hruškovitého tvaru. Keď zreje, zmení farbu zo zelenej na žiarivo červenú až žltoranžovú, oplodie sa rozpuke na tri časti a objavia sa tri samostatné bielo-čierne semená. Ovocie váži 100-200 gramov. Nevyzreté časti plodu obsahujú toxíny.

PASSION FRUIT – MARAKUJA

latinsky *Passiflora edulis* (mučenka jedlá) je teplomilný druh popínavých bylín, ktoré sa kvôli svojim plodom komerčne pestuje v Južnej Amerike, v Indii, v Austrálii, východnej Afrike... Plodom je guľatá až oválna bobuľa, s hladkým povrchom, v zrelosti sfarbená na žltu alebo tmavofialovo, zrejúca 80 dní. Plody žltej odrody môžu dosahovať veľkosti grapefruitu, kým tmavofialová odroda môže byť menšia ako citrón. Šťavnatá dužina obsahuje množstvo semien. Rastliny nie sú dlhoveké a ich najväčšia úroda sa objavuje v 4-6 rokoch. Pestuje sa komerčne na výrobu džúsov a rôznych pokrmov. Má upokojujúce vlastnosti.

JACKFRUIT

„Žakie“ je druh ovocia tropického stromu chlebovník rôznolistý (*Artocarpus heterophyllus*) z čeľade morušovníkovité *Moraceae*. Rastie vo vlhkých oblastiach, kde dorastá do výšky až 30 metrov. Pôvodne sa tento druh vyskytoval v južnej a juhovýchodnej Ázii, odkiaľ sa rozšíril aj do Afriky. Jeho plody môžu vážiť viac ako 10 kg, majú oválny tvar a drsný zelenožltý povrch. Vnútro plodu tvorí veľké množstvo semien umiestnených v lepkavých púzdrach sfarbených do žltá. Práve táto šťavnatá časť je charakteristická zvláštnou vôňou ale sladkastou a osviežujúcou chuťou pripomínajúcou zmes banánu s ananásom. Semená sú charakteristické vysokou klíčivosťou.

-as-

